Ч. 252 (14.795). Львів, вівторок 16. листопада 1937. Opłata pocztowa uiszczona gotówką. Рік LVIII.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДНЯ ВРАНЦІ.

РЕДАКЦІЯ Й АДМІНІСТР.: ЛЬВІВ, РИНОК Ч. 10. II. ПОВ.
Телефон Редакції й Адм.: 229-41
Телефон Друкарні 229-29
Адреса для телегр.: Діло Львів
Конто: П. К. О. Львів 504.060.
„ Банку Чеських Леґіон. Прага „Діло".
Рукописів не звертаємо.

ПЕРЕДПЛАТА В КРАЮ:
Місячно . . . . . 5.00 зол.
Чвертьрічно . . . . 15.00 „
Піврічно . . . . . 30.00 „
Річно . . . . . . 60.00 „
В АМЕРИЦІ 1.50 ДОЛ., У ЧЕХОСЛОВАЧЧИНІ 30 КОР. Ч., У ВСІХ ІН. КРАЯХ 7.50 ЗОЛ. П.
ОДИН ПРИМІРНИК 20 сот.

Японські війська вже 70 кільометрів за Шангаєм.

Представник японської армії заявив, що японці заняли місцевість Квінган, 70 км. на захід від Шангаю. Китайці без ніякого спротиву відступили в західному напрямі.

ДАЛЬШИЙ КИТАЙСЬКИЙ ВІДВОРОТ ПІД ШАНГАЄМ.

Японці заняли Ліюго (30 км. на північний захід від Шангаю), китайці скоро евакуують місцевости Тайтсен і Кіятін.

Інші японські частини причалили в Паймо (60 км. на північ від Шангаю) і заняли місто Ші танчен (на північ від Ташану); з огляду на те китайці постійно відступають у південно-східному напрямі. Японські військові кола сподіються до двох днів заняти китайські оборонні лінії.

Закордонні обсерватори стверджують, що китайці лишають артилерію та муніцію.

У ШАНГАЙСЬКІЙ ПРИСТАНІ ВЖЕ БЕЗПЕЧНО.

Командант британських військ Далекого Сходу адмірал Літел заявив, що шангайська пристань дає тепер повну гарантію безпеки; є ще невеликий риск китайських налетів.

Не зважаючи на те, британська адміралїція наказала британським кораблям, які пливуть до Шангаю, заздалегідь повідомити про свій приїзд тамошній британський консулят.

ЯПОНЦІ ЗАХОПИЛИ 6 КИТАЙСЬКИХ КАНОНІРОК.

Японські воєнні кораблі здобули на ріці Ванту 6 китайських канонірок. Та ріка тепер є доступна для кораблів по Шангай, бо японці очистили її з китайських мін.

ЯПОНЦІ ОКРУЖИЛИ КИТАЙЦІВ НА ПІВНОЧІ.

Японські змоторизовані частини окружили на півночі китайські сили. 29. китайська армія потерпіла поважну невдачу під Каошеном (35 км. від Січіятун на південь від Пекіну).

Японія не прилучиться до заяви конференції 9-ох?

Кола конференції 9-ох загально переконані, що італійський делеґат не визнає тексту заяви, яку ухвалила брюсельська конференція. При тій нагоді він зложить коротку засадничу деклярацію.

Зате делеґати скандинавських держав і Голяндії мабуть дістали інструкцію прилучитися до заяви брюсельської конференції.

Конференція ухвалила заяву в суботу в год. 19.30; поодинокі учасники домагаються поправок. Заява висловлює жаль, що Італія не взяла участи в конференції, підкреслює ріжниці між становищем Японії та інших держав і полемізує з японською тезою, що теперішній далекосхідний конфлікт торкається лише обох воюючих сторін. На ділі йде тут про нарушення вашинґтонського пакту і пакту Бріяна-Кельоґа. Заява кінчиться алюзією щодо евентуального спільного становища учасників конференції.

Лівиця перешкодила Франції у взаєминах з національною Еспанією.

Справа наладнання дипльоматичних взаємин між Парижем і Саляманкою дальше не вияснена. Під британським впливом хотів французький уряд дати своїм консулям на терені національної Еспанії дипльоматичні компетенції, але під натиском лівиці мабуть стримався, так, що покищо ця справа спинилася на мертвій точці.

Татареску творить новий румунський уряд.

Румунський король поручив утворити новий уряд голові „національно-селянської партії" Міґаляке, але він цієї місії зрікся, бо президія партії не погодилася на співпрацю з головою „румунського фронту" Вайдою Воєводом.

Тоді король віддав справу сформування нового кабінету Татарескові. Припускають, що йому ця місія пощастить: він мабуть дістане підтримку лібералів-сецесіоністів, які може навіть вернуться до партії.

Бразилія не приступить до протикомуністичного пакту.

Президент Бразилії Варґас заявив журналістам, що нова конституція не є фашістівська ні інтеґралістична. Бразилія залишиться федеративною республикою. Бразилія не цікавиться протикомуністичним пактом її головна увага звернена на панамериканські справи.

Бразилійський уряд не чекає на те, щоб інші держави його визнали.

Небавом відбудеться у Бразилії плебісцит.

—o—

Закордонна політика Польщі.

Львів, 15. листопада 1937.

5-ті роковини перебування Йосифа Бека на становищі польського міністра закордонних справ, похвально згадані у „Газеті Польскій" та відсвятковані персоналом міністерства при Вєржбовій вулиці, змктуалізували у польській прилюдній опінії проблему польської закордонної політики. Сталося це тим більше, що на книгарських полицях появилися майже одночасно три нові польські публікації, які безпосередньо трактують про шляхи польської закордонної політики: „Ґрунвальд чи Пілавце?" Бончковського, „Між Німеччиною та Росією" Адольфа Бохенського і „Люди, ідеї та діла" („Людзє, ідеє і чини") Володислава Студніцького. Перша з цих публікацій займається взагалі польською державницькою проблематикою, доказуючи, що польське ґеографічне (чи: ґеополітичне) положення і національний склад населення диктують Польщі т. зв. прометейську ідеольоґію — співчуття для визвольницьких рухів поярмлених Росією народів та активну співпрацю над поділом нинішньої Росії, при чому вдаряє у дзвін трівоги з приводу загострених внутрішніх польсько-українських взаємин. У цій засадничій концепції книжка Бончковського згідна однаково з книжкою Бохенського, що й голосною книжкою ген. Т. Кутшеби „Виправа кійовска в року 1920", яка появилась кілька місяців тому. Зате Адольф Бохенський аналізує по пунктах ріжні можливости міжнародньої констеляції з погляду польських державних інтересів і переводить послідовно оборону тої політики, яку веде саме нинішній міністр Бек. Можна твердити, що в ніодному сучасному публіцисті п. Бек і його політика не мають такого палкого звеличника і трибуна, як в Адольфі Бохенськім, тим більш вартісного, що це людина, яка знаменито орієнтується у міжнародніх проблемах і має величезне знання історичних наук. Знову В. Студніцький — це людина, яка каже про себе „з піднесеним чолом": „я є польський ґерманофіл!" Студніцький не має зрозуміння для прометейської ідеї, він думав радше про господарський бльок середущої Европи з Польщею і Німеччиною. Може вже більше має зрозуміння для цієї ідеї виленський Ст. Мацкевич, дарма, що не виступає як її пропаґатор. А проте всі названі діячі й публіцисти (яких є і більше: Тесляр, Враґа й ін.) — стоять рішуче на становищі нинішньої польської закордонно-політичної лінії. Тієї самої, що її так завзято поборюють та опрокидують пп. Ст. Стронський, Б. Косковський і інші публіцисти старо- і молодоендецького табору, то-то, що завжди стояв на русофільській плятформі.

Таким робом польська дилема: Німеччина чи Росія? — мутатіс мутандіс істнує дальше, не тільки у площині публіцистичної теорії, але й закордонно-політичної практики. Включення Польщі до т. зв. версальської системи при помочі польсько-французького військово-політичного договору мало не тільки протинімецький характер, але було просто підпорядкуванням собі польських інтересів. „Падеревський і назка політичних груп піддавалися вимогам польського посла, як за часів Понятовського

наші предки піддавалися владі російських амбасадорів" — пише Студніцький. Перший вилім у тій системі зробив польський договір з Румунією з 5. квітня 1921, що не петрифікував трактату в Тріяноні (про поділ Угорщини), лише звертався проти імперіялістичних російських (совітських) затій. Зате польсько-совітський пакт неагресії з 26. липня 1932 року міг робити враження звороту Польщі до концепції — спіратися на Росію (Совіти), як на протинімецький чинник. Був це час, коли польська закордонна політика йшла „подвійними рейками": кожний протисовітський акт чергувався з пронімецьким і викликував дискусію на тему: за яким криється тимчасовий тактичний маневр та за яким послідовне здійснювання політичної напрямної? Відповідь на це питання дав польсько-німецький договір з 26. січня 1934: це безумовно одна з найповажніших післявоєнних світових подій, яка належить до катеґорії тих явищ, що впливають на нову констеляцію міжнародніх сил.

Зворот у польсько-німецьких взаєминах є надзвичайно характеристичний для пливкого характеру закордонної політики всіх держав, залежної від безлічі моментів, у першій мірі — від зміни людей на керуючих становищах. Яскраво протипольську політику провадила Ваймарська демократична Німеччина, яка спіралася на рапальськім союзі з Совітами та одночасно мирними переговорами з західними державами обхімхувала драконські постанови версальського трактату. Цікаво, що саме демократична Німеччина Штреземана-Брінінґа була одночасно Німеччиною Тревірануса супроти Польщі. І хоч, бувало, залежно від моменту, — сам Штреземан розмовляв у Женеві з п. Залеським, то проте у памяті поляків він залишився як той німецький муж, що під польською адресою вдарив пястуком в женевський стіл.

Пропольський і протисовітський зворот прийшов у Німеччині з приходом до влади Гітлера. Одночасно в Польщі завершився процес визволення себе зпід французького диктату. Напруження, яке з цього приводу наросло між Польщею та Францією, улаглось підчас відвідин марш. Сьміглого-Ридза у Парижі. Одначе напрямні польської закордонної політики не змінились. І ті напрямні надалі є предметом завзятої кампанії цілої тої польської преси, яка стоїть під впливом польської ендецької політичної думки, дарма, що до цього й не признається.

З приводу 5-тиліття міністрування п. Бека Б. К(осковський) у „Куріері Варшавскім" писав виразно: „Пятилітній біланс виказує, що були в ньому поважні помилки, нереальні рахунки, нефортунні виконні засоби." Цей свій висновок спірав чоловий ендецький публіцист на твердженні, що — мовляв — Польща находиться не у кращій, а гіршій міжнародній ситуації, що має погані відносини з усіми сусідами, і то не тільки з Совітами і Чехами, але й Румунією, яку дразниться кокетуванням Мадярщини, та з Німеччиною, бо ситуація на терені Данціґа загострилась та й внутрішня німецька національна політика супроти поляків не виказує найменшої доброї волі німців. Заява Гітлера з 5. ц. м., получена з видачею однозгідного комунікату польської і німецької державної аґенції та з прийняттям німецьких сенаторів у президента Мосціцького і польських репрезентантів у німецького канцлера, — та остання подія заскочила ендецьку пресу! Але не вплинула на засадничий її підхід до польської закордонної політики.

Смішно булоб, очевидно, щоб ми, українці, ставали оборонцями політики п. Бека, того самого, що односторонньо відмовився виконувати постанови міжнародньої охорони меншин. Ми реєструємо лише факти. І серед тих фактів не можемо промовчати, що в отому останньому пятилітньому періоді вперше трапились такі дві події у польському закордонно-політичному житті, з якими українці мусять солідаризуватись: 1) злагода з Німеччиною, як тією державою, що стала осередком протикомуністичної і протисовітської міжнародньої кампанії і 2) відкинення т. зв. східного пакту концепції пок. Барту, який мав петрифікувати територіяльний стан на Сході Европи і відкривав совітським військам шлях крізь Польщу (читай: наші етнографічні землі), що йшлиб „на допомогу" польським військам проти Німеччини. Фактом є теж, що політика мін. Бека змобілізувала проти себе всіх тих поляків і закордонні чинники, які хворіють на т. зв. російський комплекс, той самий комплекс, який є рівнозначний із ворожістю супроти всього українського.

Бо не політична орієнтація на Росію і проти Німеччини каже т. зв. ікацовій пресі роздувати кожний польсько-німецький інцидент і торпедувати польсько-німецький пакт з 1934 року, тільки підсвідома симпатія до росіїщини, яка не перестала по нинішній день імпонувати польським примітивам. Цікава річ: той сам краківський „ІКЦ" реферував кілька днів тому ревеляційні спомини виленського професора Маріяна Здзеховського (якого назвисько було на першому місці називане при президентських виборах у 1926. році), як то російська культура проникала в душу поляків і її формувала. Той сам „ІКЦ" бореться з явищами, що зроджуються „під шапкою Мономаха". Але одночасно не находимо на сторінках „ІКЦ" пояснення, яким це робом діється, що польська преса переповнена алярмовими вістками про переслідування поляків у Німеччині та не подає ніяких вісток про долю поляків у Совітах?! Тимчасом у Німеччині поляків, на підставі перепису з 1925. року, є 207.326 плюс т. зв. „двомовних" 477.925, а в Совітах від жовтневої революції вигинуло півтора міліона поляків, та й тепер ще (на підставі статистики з 1926. р. перебуває там 782.334 поляків (гл. Леон Васілевскі: „Склад народовосцьови паньств европейскіх", 1933), чи радше — 10 літ тому стільки їх там перебувало, бо від того часу мабуть добра половина вигинула — під „стенкою" на Соловках! Але про це у гурра-патріотичній польській пресі ні-чичирк. Існує тільки один ворог — німець.

І ми не маємо підстав бути великими приятелями німців, хоч у нас насилу вмовляють „ґерманофільство" ті поляки, що не знають української історії ані українських політичних течій. Зокрема дуже добре здаємо собі справу, що ані цісарська ані демократична Німеччина не мала скристалізованого політичного пляну Східної Европи з позитивним підходом до українсь[кої] державности (не вважаючи на берестейськ[ий] мир!), і що можуть існувати сумніви, чи так[ий] плян має III Німеччина. А проте для підходу [до] III. Німеччини є рішальним її протисовітськ[ий] характер. Марево німця, як ворога всього св[іту] перестало теж лякати велику частину глиб[...] Давно вже скінчилася політична ізоляція Німе[ч]чини, а всі знаки на землі і небі вказують, [що] міжнародня конюнктура з часів тріюмфальн[ого] вступу Совітів до Ліги Націй відвертається [на] 180°. Після німецько-італійсько-японського [про]тикомуністичного пакту маємо поголоски [про] недалеке приступлення до того пакту уряду [на]ціональної Еспанії, Мадярщини, Португалії і — Польщі. Покищо тільки поголоски, але страшен[но] характеристичні для тих шляхів, по яких іде н[и]нішня Еропа. Не знаємо, поскільки ті поголос[]ки мають щось спільного з недалекою візито[ю] французького міністра закордонних справ Дель[]боса у Варшаві. Але й нинішня Франція, хо[ч] формально під управою людового фронту, прот[е] вона далеко більш віддалена від Совітів, ніж бу[]ла 4 роки тому, коли французький уряд тієї фо[р]ми людового фронту не мав.

Не знаємо теж, поскільки ці останні міжна[]родні події вплинули на факт такої численної ав[]дієнції представників ППС у през. Мосціцького. Залишаємо на боці значіння тієї події з погляду внутрішніх відносин у державі, бо це тема окре[]ма. Однак читаємо, що делеґати ППС у першу чергу представляли міжнародню ситуацію Поль[]щі з „загально-пануючого соціялістичного по[]гляду" Цей соціялістичний погляд нам відомий: основною тезою II. Інтернаціоналу є не тільки франко-совітська теза про „неподільність миру", що його можна забезпечити тільки „колектив[]ними пактами", але й оборона Совітів, як „твер[]дині соціялізму". Засадничий пацифізм з засад[]ничою обороною Совітів, як чинника... миру! Се[]ред стільки сучасних парадоксів цей соціял-де[]мократичний парадокс нічого вже не дивує.

Офіціяльна польська закордонна політика заявляє, що вона втримує Польщу у ряді „нев[]тральних держав". Можна вірити, що Польщі найбільше залежить на збереженні того свого невтрального характеру, бо здобути ще більше, ніж здобули у версайському та риському мирі — годі. Але про мир і війну не завжди рішає тільки власна воля. Рішальний голос мають тут іноді географія і сусіди. Чи треба додавати, що гео[]графія і сусіди є тими чинниками, які і нам ка[]жуть найближче цікавитись польською закор[]донною політикою?!

Ік.

НАРОДИ, ЛЮДИ, АРХІТЕКТУРА.

РЕПОРТАЖ (II).

Можете ділити Европу, як хочете, а проте ніколи не осягнете того, щоб держава обіймала лише один нарід. Єдина можлива розвязка це держава зложена. Великим привілеєм більшости є: створити для меншости відповідні умовини розвою і зробити їх гордими з їхньої приналежности до згаданої держави. (Мак Доналд — Женева, осінь 1929. р.).

Вильно, початок листопада.

Вильно — місто тиші, молитви і настрою, не любить спішитися і має свій окремий підхід до життя. Вусатий візник у баранячій шапці везе мене крізь Остру Браму „фіякром" на самоходових ґумах і каже, що в місті нічого особливого немає.

— Да жидов здзябка патурбовалі ген на Завальнай... — кінчить і ховає заробленого пів золотого у широку кишеню під полу.

— Оставайце здрави, пан!

Ідете знову на двірець?

— Ня-ях, уж на хербатку пайті да тшеба —

—А ви мене добре розумієте по українськи?

— Та єщоб, у нас туткі теж сама Україна свабодна, кажди ся парозумєва, жиди-торговнікі, бяларуси і літовци, такое уж мєсто, такій город. Бивайте здрави!

Поїхав.

Я не перший раз у Вильні, але для когось, хто сюди приїзджає як незнайомий перший гість — слова виленського фіякерника можуть бути вступом-інформацією про ріжноцвітне і багатолице життя тутешніх сторін, мерехтливу мозаїку своєрідних білорусько-жидівсько-польсько-литовських взаємин... Але час спати!

ДІЯЛЬОГ У ГОТЕЛІ І ТЕОРІЯ.

За кімнату в готелі (політурованому як церква) плачу 5 зол. і маю все крім мила й рушника. Цього рахунок не обіймає. Зате гість може безплатно, якщо хоче, вислухати довшого монольоґу готелярки, що, як видно, любить погуторити з людьми зі світа.

— У вашому Вильні — кажу — багато церков маєте..

— Так, дужо єстай косцьолуф, тилько церквей за дужо!

— Чому?

— Бо то вшистко Муравйов для перекінчиков будовал, а оні ся юж назад попереверта[ли] на нашу вяру.

Довідавшись так про віроісповідання говірливої готелярки, мушу вислухати її барвисто співучого монольоґу про Вильно і про „добрих чесних тутешніх людей, про добрі місцеві звича[ї] та й врешті про страшну моральну гниль, яку сюди завозять ріжні приїзжі панове".

Найцікавіше для мене „історичне" виховання покоївки, її оцінка Муравієвої політики, кри[]тика минулого режіму. Це трохи дивно, хіба [що] так може тому, що люди у Вильні, місті 34 ко[]стелів мимохіть думають катеґоріями, вмовле[]ними їм з амвони? Чому я цим цікавлюся? Про[]сто тому, що всюди в б. Конгресівці люди всі[х] суспільних середовищ здебільша симпатично згадують минулі „рускі" роки і люблять все при[]гадувати „старі неповоротні часи" рубля і Ми[]колая. І тут наглю інакше?!

Та, де там! Ось чую, як моя готелярка не[]скінчивши монольоґ для мене зі слізкою не[до]плаканого сентименту оповідає комусь — хто мав нещастя як і я, дістатися у потік її чудер[]нацько перемішаної мови — як то колись було у Вильні гарно, „які то інститутки шикарні [і] у площадях хадзілі, ох тепер вже того нема". У простому народі найкраще афірмуються „сіґна темпоріс": дух часу і... добробуту.

Але — час спати. Тиша ідеальна — можна спати каменем. та щож, коли ще сон не хоче

братися повік. Вертаюся до своєї книжки, вертаюся до теорії, з якою хочу обєктивно, ясно, просто і отверто сконфронтувати тутешню дійсність. Читаю історію, а ніде власне, як у Вильні не переконаєтесь, що погляд буцімто: „історія вчителька життя“ — не завжди витримує критику. Бо перелистуйте, прошу, враз зі мною оці задруковані картки.

ПОПЛУТАНІ СПРАВИ.

Територія, що її у розговірній мові називають Литвою, або Литвою і Білорусю це — в дійсности конгльомерат кількох етнографічних територій. Правда, найбільші частини того краю заселюють литовці і білоруси, але ніде правди діти, маємо у ньому цілком поважні витинки та острови сусідніх земель — українських, польських і врешті литовських. Не менше поплутана історія тої країни, що у графікові сучасної поверсайської політичної дійсности належить до Литви, Польщі і Московії. Найдавніше мешкали тут два народи — литовці та лотиші, що розпадалися на цілий ряд племен. Литовські племена прусів, жмудини та ятвяги були виставлені на свойй відкритій території на безнастанні напади ворожих войовничих елементів і під їх агресією заломались тай упали. У XIII. ст впала вже не залежна Латвія, під мечем хрестоносного німецького закону вигинуло племя прусів, під напором заходу і динамічного українського сходу загибли надбужанські ятвяги. Властиві литвини оперлися перед чоботами історії і шукаючи рятунку від наскоків наших князів — створили під Мендогом власну державу, що виросла як природній аліз военного динамізму української нації і швидко мусіла прийняти культуру тої нації, давши цікавий приклад литовсько-української держави. А потім — уже відомо. Ягайло — речник унії з Польщею і Витовт — один з найбільше романтичних володарів півночі і сходу, найхитріший дипльомат на суходолі Литво-України у 15.-ому столітті. Історія покотилася цілком новим шляхом. Була тут Візантія, татари, потім прийшов сюди Рим, Поссевін, Скарга, наростала десь від сходу сила запханої в кут Москви. І справді важко відшукати ще один такий клаптик землі, де проблема і політичні впливи так перемінялись би, як тут. Литва, та панська — спольонізувалася, витворила найбільший фанатизм протимосковського бунту. Наполеон, Міцкевич, Муравйов, повстанці, шибениці, німці, Желіговський і Пілсудський! Всі творили дух часу і обличчя Литви-Білоруси. Аж врешті десь недавно виросла цілком нова ще сила — з темряви віків, з руїн полоцьких замків, із кісток і легенд старих, забутих, спорохнявілих племен дреговичів, кривичів, радимичів і інших виріс білоруський хлоп і сказав своє слово, що шість віків тулив його у нетрях серця: „Живу і хочу жити“. І тут вже починається момент, якому на імя: сьогоднішна, сучасна жива дійсність. Так, історія на тих землях не є вчителькою життя, бо вона забагата в нові форми, за динамічна, хоча закутана у дрімоту еволюційного розвою, щоб учити все повтореним прикладом. Тут кожний вік живе своїм новим обличчям, а само життя виковує історію.

А ЧОРНЕ ГЕТТО?

Що за дивний край, сонний, а такий динамічний! Що за історія?! Стільки в ній бочок з порохом і стільки ідилічного спокою. І чи сьогодні справді ще не видно нових, ледви жевріючих, а неспокійних форм, що наростають і рішатимуть уже може завтра? Чиж їх нема? Геть сон, ходім у місто подивитись, пошукати. І сон і книжка пішли у кут поліхромованої кімнати, зате засунувши глибоко руки в кишеню, пішов у тишу ночі в глибінь крутих, завмерлих вуличок — цікавий того, що побачить чоловік.

Пішов і станув серед чорного, дивного, замкненого гетта. Стою й дивлюсь. Ось воно, посічене нерівними каналиками вуличок і закутків — виленське гетто, гетто — черговий і не згаданий ще нами елемент тої землі, якої син Міцкевич — співець литовської землі, віщун відродженої польської державности, не міг передати у всій повноті оспіваної мріями батьківщини без Янкелевих пейсів і цимбалів. Жиди мають тут у Вильні свою дивно велику історію, свій Єрусалим, своє круто-дороге гетто, де вже сьогодні почуєте напастливу монотонію крикливої „реклями“ кольпортерів „Фалянги“ і вибухи петард, підкинених під жидівські вікна. Оце вам ще одна проблема, що морем жидівських крамничних і некрамничних вивісок і написів у жаргоні акцентує свою актуальність і буття.

Стою на котромусь там розі і дивлюсь. Дивлюсь у челюсть, сковані камяними дугами над хідником із камяних голов — вулички. Дивлюсь і розмовляю з жидом-варіятом, дурником, („айн їде, менте каптус“) божевільним-ідіотом, що сиваву довгу бороду вже заплітає у дівочу косу і співає тихцем сопраном: „Боже царя храні“. Я його питаю про імя, а він кричить: „Купуй „Фалянгу“, гой їде“, все співає царський гимн, немов рефрен-ремінісценцію.

Оподалік мітлою із бадилля замітає вулицю дозорець-білорусин і покуруючи сміється:

— Дужа мне тут з вамі разговори разговорівацьб аб етом жидзе; а вот же дурной да хварий... можна сказаць, за царом-бацюшкой плачет, дарма .. не верньотса...

Місто накрилось сном і ніччю. Довкруги лиш церкви та дзвіниці, струнки, темні, таємничі. Оту візантійську будував Ольгерд, барокський портал отої — католицької — Сапіга, князь і канцлер Литви.

Кидаю недогарок папіроски до вуличного коша. Паде на брудний шмат газети разом із моїм поглядом, щоб в паперових фалдах вичитати товстий напис: „Сташіс жде на присуд“.

Присадкуватий поліцай на розі вулиці нотує щось у записній книжці. Буде дощ

Роман Гучванович.

По широкому світі.

Болгарська влада безпеки заперечує вістку, немовби управа союзу б. російських комбатантів мала перенестись до Софії та додає, що коли би ген Абрамович дав себе вибрати на місце ген. Мілера, мусів би покинути Болгарію

У міжнародній концесії в Шангаю розвязали протияпонські організації та ввели цензуру часописів, щоб унеможливити протияпонську пропаганду.

Американські республики Злучені Держави, Мексик і Куба піднялись посередництва між республиками Гаїті й Сан Домінґо, між якими дійшло до граничного конфлікту.

У Палестині дійшло до сутичок; в суботу згинуло в Єрусалимі 4-ох арабів і 1 жид. Бомба забила в автобусі 2 особи.

Китайський уряд вислав до всіх своїх амбасад і посольств надзвичайного амбасадора Ченкунпо, що має їх поінформувати про положення в Китаю.

Совітський уряд заборонить своїм дипльоматам забирати рідню за кордон

—o—

БРУНО МУСОЛІНІ ВЕРНУВСЯ ЗДОРОВИЙ ДО ІТАЛІЇ.

Син Мусолінія Бруно прилетів літаком з Маьорки; він зовсім здоровий. Як відомо, недавно появилася була у пресі поголоска, що Бруна Мусолінія убили чи ранили на літаку, то знову, що він мусів причалити на території червоних і попав у полон.

М. РУДНИЦЬКИЙ.

З листів до авторів.

СЛОВО ПОЯСНЕННЯ ЧИТАЧЕВІ.

Більш як двацять років відписую на листи ріжним авторам, які звертаються до мене із своїми рукописами або ріжними запитами, звязаними з письменською професією. Не на всі можна відповідати досить широко і зовсім щиро. Оцінити рукопис неприхильно — легше, ніж розяснити мотиви оцінки. У літературі не те, що в медицині: лікар не має обовязку при діягнозі розяснювати своїх мотивів, — мотиви ж критики важніші, ніж поради.

У листах нема змоги писати розвідок, щоб розяснити авторові деякі недостачі його твору або непридатність рукопису до друку. Кілько разів ті самі запити повторюються в ріжних листах авторів і кілько разів почуваєш, що тільки особиста виміна думок моглаб довести до якогось порозуміння!

Кінчається тим, що збуваєш автораількома дипльоматичними фразами, і в нас обидвох залишається — почування порожнечі.

З ріжних листів я вибрав деякі найзагальніші питання, щоб поділитися ними з людьми, що цікавляться тими самими справами. Навіть читачі, що сами не пробують „писати“ часто роздумують нишком або в товаристві про деякі прикмети та недостачі літературних творів. Знати, чому нам щось не подобається, заступає нам часто приємність якої ми даремне сподівались.

Не беріть занадто дослівно відповідей, якими хочете пояснити собі якесь питання або дати раду іншому. В літературі таксамо важко давати розвязки, як і в життєвих справах, коли думаємо над ними. Чим складніша літертурна справа, тим вона ближча життя, яке її зродило. Найважніші проблеми розвязують, письменники своїми творами. Теорії, що попереджують ці твори або приходять після них, нагадують загальні вказівки гігієни: як треба жити, щоб бути здоровим або варт не більше, ніж спізнені докори лікаря, коли приходимо до нього зі занедбаною недугою.

А проте як довго живемо й думаємо — мусимо відріжняти „треба“ від „не треба“, „можна“ від „не можна“, хочби кожний із нас був тільки сам собі лікарем і не вірив у медицину. Як довго можемо поправити свою недугу й не хочемо розпрощатись із життям — ми лікуємось.

Може хтось найде в цих листах рецепти, ліки та сліди знахарства. Частина з них — спадщина книжкової мудрости чужих знавців, друга — окрушки власного досвіду. Наші автори мають повне право сумніватися в доцільність одного та другого. Умови розвитку нашої літератури такі своєрідні, що в них виринають питання зовсім інакше, ніж в інших народів. Відомо, що книжки й таланти родяться на ріжному ґрунті, залежно від цілої низки своєрідних причин, складніших, ніж ті, що рішають про розвиток рослин. Та не менше певне й те, що spiritus flat, ubi vult — що письменники можуть користуватися здобутками чужого ґрунту та піасонія свобіднише, ніж якась інша царина національного життя. З такою самою легкістю, з якою талант уміє черпати соки з землі, де виріс, та атмосфери, що його оточує — він уміє теж бути незалежним від ріжного ґрунту, бо користати з проміння усесвітньої творчости.

Один із найкращих засобів розвивати свій талант у звязку із своїм професійним хистом — думати над власними недостачами й чужими успіхами.

ЛІТЕРАТУРНІ ВІТАМІНИ.

Поважаний Пане Товаришу!

Дякую Вам щиро за довіря, з яким звертаєтеся до мене в такій важливій справі, і прохаю у Вас вибачення, коли моя поміч буде Вам видаватися зовсім незадовільною.

Уявіть собі, що Ви приходите до лікаря із запитом: як Вам жити, щоб бути здоровим і щоб користати з життя якомога найбільше? Він мусів би знати не тільки всі спроможности Вашого організму, але й Ваші бажання, бо кожний з нас уявляє собі життєві насолоди інакше, відповідно до смаку та апетиту.

„Як стати письменником і найкраще використати свій талант?“ — на це відповісти важче, ніж на питання, як спасти свою душу. Письменником стаєте сами, завдяки охоті писати і друкувати свої твори. Без огляду на величину свого таланту Ви можете старатися його розвивати — книжками, відповідним середовищем і систематичною працею.

Треба приняти за аксіому, що письменник повинен би знати літературу. — В яких розмірах та яку? — це він мусить вирішити собі сам, відповідно до потреб свого фаху. Коли Ви не „самородок“, що завдячує все тільки собі — прирівняйте ріжні повісти з тою, яку Ви сам! пишете, і спробуйте відповісти собі на питання: чи можете Ви його навчитися від великих ґоністярів, і чи не хотілиб якого з них узяти собі на зразок.

Бувають автори, що не хотять читати великих письменників, щоб не заразитися їх впливом або не втратити охоти до праці. Зда-

Власною працею і жертвенністю.

Як іде будова рідношкільної домівки в Чорткові.

Чортків належить до тих наших провінціональних міст, що про українське життя в них досить рідко читаємо у краєвій пресі. І думалиб посторонні люди, що в Чорткові українське громадянське життя завмерло, а люди, що там живуть, зовсім не працюють на суспільно-органіаційній ниві. Але хибні булиб такі думки. Бо Чортківщина живе дуже інтенсивним життям і праця її саме тепер дуже горячкова, може найбільш горячкова за ввесь воєнний час.

Ідеєю, коло якої оберталася вся діяльність громадянства Чортківщини за минулий піврік, була справа будови рідношкільної домівки в Чорткові. І ось саме тепер кінчиться перший період цієї горячкової праці: **рідношкільна домівка в Чорткові в отсій хвилині вже накрита дахом.** Монументальний будинок, один з найбільших у Чорткові, вже в половині викінчений. Будівлю на 400 м. кв. простору, що сягає на 4 кондиґнації вгору та обіймає по одній великій салі на кожній кондиґнації (разом 4 великі салі), по 4 звичайні шкільні салі на 40—50 учнів на кожній кондиґнації (разом 16 шкільних саль) і при цьому кільканадцять менших — саме цими днями накривають бляхою. Дотепер ця будівля коштувала 55.00 зол. І з притиском треба ствердити, що всі ті фонди зібрано в Чортківщині й сумежних повітах. З ширшого краю на отсю ціль не вплинули ніякі жертви, як теж від наших фінансових централь у Львові не тільки не було ніяких жертв, але навіть ніякої позички не затягнув комітет будови в краєвих фінансових установах.

Успіх цієї горячкової праці за пів року, треба признати величезним. Ініціятори цього діла мабуть з початку самі не вірили в такий великий успіх. А сусіди, оглядаючи, як велика будівля з дня на день росте, ніяк не могли вірити, що це все діється жертвами отсієї бідної хлопської суспільности і кидали підозріння, що, мовляв, у цій будівлі заінтересований... митрополит Шептицький. Добре, що принайменше не говорили про німецькі марки чи большевицькі карбованці. Тепер, коли вже перший етап будови скінчений, не від річи буде познайомити ширше громадянство про цю справу.

Перші поважні почини в цій справі зачалися ще восени 1936 р. Дав їх місцевий чортківський Кружок „Р. Ш.", продаючи свою власну площу на те, щоб мати гроші на перші видатки, звязані з будовою домівки, що мала станути на площі не Кружка, а Повітового Союзу Кружків. Та зима перешкодила веденню будови. А тимчасом на терені рідношкільної організації в Чорткові зайшли в зимі такі події, що ставили під знак запиту успішність цього проекту. На Загальних Зборах Повітового Союзу Кружків „Р. Ш." в дні 29. січня ц. р. прийшло до знаних ширшому громадянству подій. А саме частина нашого громадянства, головно духовенство і націоналістична молодь, кинула тоді гасло, що не буде співпрацювати з дотеперішнім головою Кружка з ідеольоґічних причин, тому, бо він є членом радикальної партії. Не місце тут повторяти перипетій цієї ідеольоґічної боротьби. Треба було довгих заходів, щоб переконати людей, що в рідношкільній справі, як справі загально-національній, нема місця на партійно-ідеольоґічну боротьбу. Кінець-кінців на надзвичайних Загальних Зборах Повітового Союзу Кружків „Р. Ш." дня 19. квітня ц. р. вибрано нову Раду, до якої увійшли оба ідеольоґічно противні собі табори. Ця нова Рада перебрала на себе провід в акції будови рідношкільної домівки. **Згода настала під натиском села.** І треба признати, що від того часу не було більше тертя на рідношкільній ділянці. З притиском треба зазначити, що націоналістично настроєна молодь занехала порахунків ідеольоґічних на рідношкільній ниві та працювала згідно зі старшим громадянством у тій справі. Лиш деякі одиниці зпоміж духовенства усунулися від праці в цій ділянці, але й вони не відважилися піти всупереч загальним настроям своїх парохіян. І хоч деякі з них усунулись від праці і навіть відмовились від жертв — не відважились аґітувати проти.

Рада Повітового Союзу Кружків, яка в комплеті проголосила себе комітетом будови рідношкільної домівки, зорґанізувала під своїм проводом так звану робітничу бриґаду, зложену з яких 50 членів активнішої інтеліґенції. Села поділено на райони, до кожного села призначено одного, а то і двох членів робітничої бриґади, яким припоручено пропаґанду рідношкільної ідеї в селі та збирання фондів на будову домівки. І зачалася праця. Не було неділі, щоб на село не їхало кільканацять, а то й кількадесять делеґатів з повітового центра, за виїмком хіба жнив. З признанням треба піднести, що селянство поставилося дуже прихильно до будови рідношкільної домівки. **Здається нам, що нема українця чи українки в Чортківщині, які належалиб до зорганізованої української суспільности і не далиб більшої чи меншої лепти на цю ціль.** Деякі селяни поспішили з більшими жертвами, навіть по кільканацять або кількадесять золотих, а хто не мав готівки, той затягав векслеву позичку в банку і давав таким чином готівку як жертву комітетові будови. Лиш дуже нечисленні були виїмки, головно між інтеліґенцією духовною та між світськими на державних становищах — останні мабуть страха ради або через звичайний свій еґоїзм. Були випадки, що інтеліґенти, які займали високі повітові становища за часів української влади в Чорткові та ще й нині є добре фінансово ситуовані, заявили виразно, що жертви не дадуть, бо їм не хочеться. Але то трудно. Та це не перешкаджає нам ствердити, що загал української суспільности Чортківщини зрозумів добре свої національні обовязки.

Перший етап будови скінчення, але ще далеко не скінчено цілої будови. **Перед Громадянством Чортківщини й околиці стоїть ще видаток приблизно в квоті 65.000 зол., бо стільки ще менш-більш має коштувати остаточне викінчення домівки.** Ще треба закрити 150 дір (дверей і вікон), кожне коштом коло 120 зол. Мусимо знайти серед громадянства Чортківщини й околиці 150 жертвенних людей, які ті діри закрилиб. Є ще до виправлення в середині 42 кімнати і треба, щоб знайшлося ще найменше стільки сіл, які взялиб на себе обовязок ті кімнати виправити. Але мусимо вірити, що при дальшій енерґічній праці комітету будови та при дальшій жертвенности нашої суспільности буде це зроблене і то в часі найближчої зими і весни, так, щоб рідношкільна домівка до червня 1938 р. була зовсім викінчена.

ється, що це вийнятки; талант є непереможною потребою вислову свого „я", і письменник після найдобірнішої лектури архитвору відчуває, що його власний сюжет і звязані з ним його особисті почування є чимось новим. Через те, що Шопен і Ліст були великі піяністи — сотні тисяч дівчат не перестали грати на фортепіяні, так як уміють. Залежно від роду таланту одні письменники пробують наслідувати своїх великих попередників і дають наскрізь ориґінальні твори, інші не журяться зовсім уже написаними книжками, ще інші не читають зовсім літератури, тільки всякі фахові книжки або... живуть, може й не знаючи, що саме життя є їх учителем.

Від часу, як літературна праця стала професією — по більших містах можна вже найти цілі гуртки письменників. Довкола письменників нераз збираються люди краще ознайомлені з літературою, ніж сами письменники — від них може письменник користати часто більше, ніж із книжок; — сами ж знаєте, як жива виміна думок побуджує уяву. Не тільки розмови з інтеліґентними одиницями про секрети й несподіванки творчости, а взагалі інтеліґентне товариство необхідне для людини, що працює умово; живі люди з їх звичками, клопотами, навіть буденними сплітками, можуть стати неоціненим матеріялом для письменника, що має хист обсервувати і змальовувати людське життя в його ріжних проявах.

Залишилась би третя рада: пишіть постійно, не відвикайте від свого „фаху". З цим фахом — писати дійсна „заковика". Не можна-ж сідати щодня за стіл, коли нема теми та настрою. Деякі письменники мусять чекати на відповідну хвилину, щоб викресати із себе „іскру"; вони не беруть нераз у руки пера цілими місяцями, наче ті пянюги, яких „відкинуло від алькоголю" після надмірного вжитку. Поруч них Ви найдете таких як Золя, Фльобер, Ґонкури, цілий ряд модерних французьких та анґлійських повістярів, що сідають до праці систематично, наче у бюрі, щоб відробити задуману частину твору, і працюють так цілими роками до самої смерти.

Тут нема ні правил, ні рецепт. Чим більше пишете, тим скоріше може Вам загрожувати механізація, що веде до ґрафоманії, — чим менше пишете, тим скоріше можете відвикнути від пера, і щораз більші можете мати труднощі, коли засядете до нового твору. З усім цим повна перерва у праці, відпочинок, що дав би Вам нагоду думати про зовсім далекі речі, навіть повна бездумчивість — мають інколи животворний вплив. Письменник, як той міліонер, що шукає щораз нових засобів збуту для призбираного капіталу, може теж уміти знаходити прегарні ідеї на дозвіллі, серед примусових лінощів.

Прочитайте кілька, чи кільканацять томів таких модних тепер життєписів великих мистців: — побачите, як ріжно вони творили, бо ріжно жили. Про деяких кажемо, що вони змарнували свій талант або не вміли використати його тому, що не були працьовиті, або не мали досить сильної волі або не дістали відповідних матеріяльних умов для праці; про інших, що саме їх успіх і вибаги — здеморалізували їх... Наслідуйте, кого можете, але тільки тими засобами, які сами вже маєте, або вмієте сами собі витворити.

Письменницька професія має не менше фахових таємниць, як кожна інша — вони складаються з теорії і практики. Теорію найдете в тисячі написаних книжок, коли зумієте їх вибирати за добрими фаховими дорадниками; майже в кожній найдете щось, що збагатить Ваше знання; пишучи навчитеся, як змагатися з матеріялом слова — від граматичних сумнівів до фільософічних нюянсів, термінів, які довкола кожного написаного слова витворять мряковину ідей.

Найважча проблема для письменника: — коли почати друкувати і коли перестати? Ви можете дати один тільки твір у першій своїй молодости як Чаттертон або Рембо і стати безсмертним, а можете зробити це теж на старість як Гете, що приготовлявся до свого „Фавста" ціле життя.

Автім хоч твори ґеніїв є для нас найвищими зразками мистецтва — Ви не наслідуйте їх життя, ні методи праці. Того, що ґеніяльне, наслідувати не можна, тим більше, що часто ми сами не розуміємо, як могли родитися незвичайні твори із зовсім звичайного способу життя неодного ґенія. Наслідуйте себе самого в тих хвилинах, коли відчуваєте, що дорівнюєте зовсім звичайним совісним письменникам, які ставили собі ясно якесь виразне завдання й виконували його з насолодою, бо відчували, що — духово розвиваються.

Хто зна, чи не найкращою запорукою такого розвитку є духовий стан, у якому навіть серед найгірших обставин і серед найбільше одноманітної буденщини може знаходити спонуки до праці. Тоді можна бодай в уяві пережити те, чого ми не находимо в дійсности. Неодин письменник саме так живе — не живучи поправді.

Сторінка без політики.

Тайна маляйської землі.

ЧАРОДІЙСЬКІ ШТУЧКИ В 20 СТОЛІТТІ. — КРИМІНАЛЬНА ЗАГАДКА, ЯКОЇ НЕ МОЖУТЬ РОЗВЯЗАТИ.

Все те сталося несподівано, скорше, ніж хтонебудь міг спамятатися. В зеленій гущавині звилася спершу смаглява рука, відтак голова, очі, що дико й несамовито дивилися, викривлені якимсь дивним жахом, відтак той чоловік ратом пронизливо скрикнув і в цім самім менті, заки хтонебудь міг спамятатися та зробити хочби один рух, залунав вистріл, рука, яка тримала гострий ніж упала і чоловік щез. Відтак залунав другий вистріл, другий крик — згодом залунали кроки багатьох осіб, якісь крики, метушня і раптом у дверях від городу зявився молодий англійський старшина із револьвером у руці, з якого ще димилось.

— Що сталося? — скрикнув счудований господар, поблідши увесь від несамовитого страху. Його ще не бачили таким перестрашеним, а чейже його гості були вже з ним разом на ловах на тигри і на біржі гуми в Сінгапурі, де одної чорної середи ціни на гуму впали на 1 шілінґ. Іноді витворюються такі ситуації, в яких навіть старий і досвідчений маляйський плянтатор гуми, який живе вже там 26 літ затрачує свій спокій. Добродій Р. знав той великий таємничий край. Він прийшов на маляйську землю в часі перших гумових плянтацій і важко доводилося йому працювати під жагучими проміннями підрівникового сонця, заки став одним із найбільших власників плянтацій між Сінгапуром і Куаля Люмпуром.

ПІСЛАНЕЦЬ АМОКА.

— Вибач, друже! — сказав вояк, поздоровивши його і сховав револьвер до кишені. — Бетар хотів саме тебе вбити. Він дивним дивом утік із військового шпиталю, по дорозі напав на трьох мужчин і їх заколов. Двох згинуло на місці, третього саме привезли до нас. І тоді теж я довідався, що він побіг у напрямі твого дому. Я догадувався, що він не думає нічого доброго і тому теж побіг за ним, як бачу прибіг у саму пору.

Господар стиснув йому руку і представив його гостям. Поручник Морріс говорив про те все з тим самим англійським спокоєм, з яким говорять про гру в ґольфа.

Гості вийшли перед дім і саме в тім менті привезли на возі ноші. Перед входом стояли два вояки, гурток тубільців з очевидним переляком і зворушенням показував на кріваві сліди. Мовчанка трагічної події налягла важким тягарем на присутніх. Дві жінки тихо плакали.

Вояки зголосили. — Третій малаєць саме помер — сказав один із них. — Його не можна було врятувати. Таким чином троє людей стало жертвою Бетара.

— Отже Амок — сказав господар шепотом.

— Невже справді таке щось істнує? — дивувалися гості.

Господар засміявся глумливо.

— В Европі називаємо це Амоком — сказав він і поглянув на поручника таємничо. — Ми тут називаємо це трохи інакше: „Маляйська таємниця".

ЗАТРОЄНИЙ СЛУГА.

— Маляйська таємниця?

Це виглядає доволі неймовірно, зокрема для вуха европейця, який недавно прибув тут до цього дивного краю. Якщо хочете, то послухайте історію Бетара, того бідного навіженого, який у своїм божевіллі убив трьох людей, може й нас хотів заколоти. Тепер він сам лежить мертвий. Він був пильний і хитрий. Йому вистало тільки раз щось сказати і він це негайно зробив. Служив він у мене пять літ і я зробив його наставником над іншими бронзовими слугами.

Одного дня він несподівано щез. Правда, це зовсім буденне явище в маляйських робітників; коли вони заробляють кілька долярів, їм відбагається працювати, вони залишаються в дома й більше до роботи не приходять.

— Одначе по Бетарові я того не сподівався — оповідав далі господар. Кілька днів тому прийшов до мене один із моїх слуг та заявив мені, що Бетар заворожений і що його знайшли непритомного на вулиці й перевезли до військової лічниці. Я відвідав його негайно в лічниці, та він не пізнав мене. Щойно кілька тижнів пізніше оповів він мені все. Якийсь час ходив він з одною дівчиною, якій обіцяв женитися. Одначе згодом змінив свою думку, коли познайомився з іншою маляйською красунею, яка одночасно служила в моїм домі. Двох братів колишньої любки прийшли до нього й запитали, чи він ожениться з їх сестрою. Колиж Бетар відповів, що він навіть і не думає про те, тоді оба брати подивились на нього пронизливо і вийшли.

Якийсь час після того почалося. Бетар почав відчувати дошкульні болі в голові і суставах та дістав дрожі. Він хотів лікуватися на свій лад і тому замкнувся в хаті й не приходив до служби та було вже запізно: його тіло було наскрізь затроєне.

Поліція арештувала обох братів, яких Бетар підозрівав і тоді справа до деякої міри вияснилася. Оба брати замовили в старої жінки, яку казивали „Матча" і яка імовірно вміла чарувати, „напиток пімсти". Імовірно вдалося їм вилити той напиток Бетарові до юшки, бо отрута починає виявляти свій вплив щойно по трьох днях.

Лікарі вживали ріжних заходів, щоб привернути молодому маляйцеві здоровля та всі їх зусилля були даремні. А сьогодні він утік з лічниці і вбивав, зовсім не знаючи про те, що робить...

ДИВНІ ВИПАДКИ.

— І ви вірите в байку про стару чарівницю ворожбитку? — озвався один із гостей недовірчиво.

— Ми, що тут живемо довгі роки, знаємо, що є речі, які фільософам не снилися і про які европейці нічого не чули і все, що їм хтонебудь оповідає, приймають із глумливою насмішкою. Чарівниця в 1937 р. — це неймовірне, скаже дехто. Проте воно правда. Ми спершу теж не вірили. Та прийшли події, пригоди, такі, як ця і тоді наша недовірчивість щезала, всі критичні завваги замовкали. Не знаємо, якої отрути вживали старі мал. чарівниці. Імовірно ростинних, бо ті в короткім часі просякають у тіло. Лікарі переводили ріжні спроби з рослинами, що їх знайшли в ріжних таких старих жінок-чарівниць. Всі ці спроби не давали ніяких успіхів. Мабуть головна тайна сили тієї несамовитої отрути була у відповідній мішанині. Правдива маляйська таємниця...

Маляйська таємниця! Завжди треба про неї памятати, коли хтось мешкає на Маляйських островах. Дуже часто можна почути жахливі історії заздрости і зависти, бо майже завжди причиною нещастя є заздрість.

Покинений любчик, або родина покиненої дівчини хочуть пімститися і йдуть до „матчі". Матча має для всіх відповідні напитки: на любов, на заздрість, на смерть і на повільне затроєння.

Господар оповів гостям про цілу родину, яку вбили при допомозі таємничої отрути і яку европейські лікарі намагалися надаремне рятувати. Причиною того вбивства була „пімста крови", яка тяжила над тою родиною довгі літа.

Влада не може виступати проти тих несамовитих, середньовічних убивств і тільки, коли жертвою паде европеєць, тоді шукають виновників і карають їх.

Про один такий випадок оповідав теж говірливий господар гостям:

„Один плянтатор з Пенангу обіцяв маляйській дівчині забрати її зі собою до Европи, коли буде знову відїздити. Очевидно він не зробив того, як воно завжди буває, коли молоді англійці покохаються з палкими маляйками. Вона загрозила плянтаторові пімстою та він не звертав на її слова ніякої уваги, ще й висміяв закохану маляйку.

— На Індійськім Океані помреш! — сказала дівчина.

Плянтатор не думав більше про цю погрозу, в якій добачував він тільки заздрість і злість. Але на морі занедужав він раптом і його мусіли примістити в корабельній лічниці. Корабельний лікар та інші лікарі, які їхали пароплавом, намагалися надаремне поставити якусь діягнозу. Молодий, здоровий, високий і сильний мужчина конав два дні і на третій день сконав. Імовірно маляйка передала йому отруту якимсь слугою, чи якимсь іншим чином... Важко відповісти на це питання...

Маляйська містерія!

—o—

ГОЛУБИНИЙ РЕКОРД.

Недавно у Франції перевели справді цікавий експеримент, щоб провірити на яку віддаль орієнтується голуб.

Зі столиці французького Індокитаю Сайгону привезли почтового голуба аж до Франції до Аррасу і там його випустили. І справді сталося чудо. Голуб випущений 15. серпня у Франції, вернувся до Сайгону 9. вересня. Отже віддаль 11.600 км. перелетів він за 25 днів. Можна догадуватися, що голуб летів у простій лінії.

Ще давніше один голуб поставив рекорд, перелетівши з Каракас, столиці Венецуелі, до Брукліну! Правда, ця віддаль мала тільки 3.500 км. Проте були люди, які добачували в тому леті якусь „махльойку", кажучи, що голуб відбув більшу частину дороги на кораблі, який теж плив у тому самому напрямі.

Недовірків важко було переконати, тим більше, що їх у цілому світі чимало.

—o—

ТА-ТА І ТА-ТА-ТА.

У Білгороді є товарний дім із дитячими забавками під фірмою „Та-та", який мав незвичайно великий успіх серед малих клієнтів і їх родичів. Недавно повстала нова конкуренційна фірма, яка завидуючи успіхів старій фірмі впала на думку додати до двох „та" трете. Таким чином повстала нова фірма „Та-та-та". Ясно, що давня „Та-та" подала до суду нову „Та-та-та".

Суд присудив зліквідувати до двох тижнів нову „Та-та-та".

ВЕСЕЛЕ.

ЗЛОБНА.

Пані Н.: Мій муж все ще мене називає Афродитою! Правда, як це гарно сказано?

Пані М.: Очевидно, ...він все знаходить щось стариннего в тобі.

ДОБРЕ ПЕРЕБУТИЙ ЧАС.

Батько: „Щож ти, мій сину робиш тут цілий місяць? Як ти поділив собі час?"

Син: „Ох, таточку, здебільша чекаю 29 днів на першого."

СПОРТОВА СТОРІНКА.

Невдача на закінчення сезону.

ПЕРЕМИШЛЬ. **ПОЛЬОНІЯ — УКРАЇНА 2:1 (2:1).**

Невдачею почала Україна осінній сезон (бо ремісу 2:2 з Короною чейже не можна назвати успіхом) і невдачею його покінчила. Перший метч відбувся при гарній літній погоді, другий на розмоклім грищі, підчас снігу. Здавалося би, що в двох таких випадках серед зовсім ріжних умовин повинна була наша дружина за кожним разом інакше заграти. Та хто був на метчу з Короною у Львові і не мав змоги оглядати метчу з Польонією в Перемишлі, не потребує жалувати. Бо на цім другім метчу показала Україна таку саму гру, як і на першім. Знову виялили наверх ті самі хиби й недостачі. Словом, за старі гріхи, що ми їх Україні по її кількох останніх перемогах нишком простили, на метчу з Польонією мусіли Чорно-червоні прикро відпокутувати. Адже програла в Перемишлі, де стільки української спортової публики, де стільки селянської молоді приходить на змагання із довколичних сіл, у яких спортове життя б'ється оживленим живчиком, де всі віддавна ждуть перемоги української репрезентаційної одинадцятки над ославленою „польською Барсельоною" — прикро пригнічує почування маси тамошніх українських спортовців.

Та якби це копуни України хотіли зрозуміти! Якби вони хотіли зрозуміти, що від них українська спортова опінія вимагає чогось більше, як менше чи більше ефектового копання мяча! Що вона вимагає від них волі перемогти і самої перемоги. Тоді вони гралиб не лиш трохи інакше, зі серцем і запалом, але й інакше підготовлялисьб до кожного такого відповідального перед прилюдною опінією виступу.

А так метчі зі сильними противниками поза Львовом стають не дуже приємною панщиною, яку конче треба відробити. І тому майже управильно всі такі виїзди кінчаться невдачами, хоч інші, навіть слабші, дружини осягають на таких виїздах добрі висліди.

Такі враження насуваються по програнім метчу України з Польонією. Інша річ, що ця невдача не є ще ніяким нещастям і більшого впливу на уклад мистецької табелі підчас майбутнього весняного сезону не повиннаб мати. Та ціла заковика в тому, що перед змагунами нашої репрезентаційної одинадцятки довгий зимовий сон, пора, яку багато копунів уважає добре заслуженим відпочинком і часом повного безділля.

Знаємо, що тренер України докладає всіх зусиль, щоб вибресати з копунів України трохи більше, як вони самі це роблять, знаємо, що Виділ не жалує ні клопоту ні труду, щоб гра України стояла на якнайкращому рівні. А змагуни повинні тільки виконувати доручення Виділу і слухати вказівок тренера. Коли будуть це робити, тоді успіхи прийдуть самі.

Як ми вже на вступі згадали, підчас метчу Україна — Польонія різко виступили давні хиби. А саме: наша дружина грала без запалу, нервово, майже всі змагуни виявили слабу фізичну кондицію і зовсім слабий старт до мяча. Найслабше грала — до цього ми вже привикли — поміч, зокрема Цимбала. Романець і Скоцень І. поділилися ролями: коли перший грав у першій половині, то другий статистував — і навпаки. Тому не диво, що хоч оборона грала зовсім добре, стримуючи напад Польонії раз-у-раз у його розгонах, то пересічно добрий напад перемиської дружини таки зумів дві підворотні нагоди використати. Ясно, що в таких умовинах гру оборонців треба оклясифікувати як зовсім поправну.

На найкращу ноту з цілої дружини заслужив таки Босий, який на болоті робив, що міг, щоб не пустити мяча до своїх воріт.

Напад чорно-червоних — це друга Ахілева пята. Хоч у полі переводить іноді оптично складні й ефектовні акції, під воротами виказує повну стрілову недиспозицію. Напасники без старту, спізнюються на цілі секунди до мяча тоді, коли про успіх рішають десяті, а то й соті частини секунди. Крім того устава наших напасників під воротами сильно недомагає. Грачі дають себе крити, уставляються валом до воріт, словом — у найкращих хвилинах мусять вони гаяти час на оборот, уставу і т. і. При тім витрачують стільки сил, що коли вже й опиняться на чистім полі, віч-на-віч із воротарем, не стає їм вже ні сили, ні нервів, щоб спокійно трунути мяч до воріт. Найкраще випав ще Богурат. Незле грав теж Петрів.

Хід гри: Спершу обі дружини не розвивають повної гри і немов випробовують свої сили. Притім відразу впадає в очі, що грачі України не люблять холоду й болота. Зле почуваються на грищі. Зате Польонія швидше розвручується і частіше загрожує воротам України. Один із наступів України кінчиться на воротареві Польонії Чтернастковім, якого після вудару зі Скоценем ІІ. виносять із грища. Згодом перевага Польонії збільшується і тоді оборона й Босий мають повно праці. Деякі небезпечні протинаступи України не дають нашій дружині успіху. Зате у 28. хв. Польонія здобуває перші ворота зі стрілу Ендруха. Дві хвилини пізніше той сам грач (на бездвину Романця) підвищує вислід до 2:0. Здавалося, що таким вислідом закінчиться перша половина. Та майже в останній хвилині першої половини Скоцень І., озлоблений незарадністю нашого нападу, стріляє здалека пекольну бомбу до воріт. Ці ворота були мабуть найефектовнішим моментом цілого метчу.

Друга половина давала Україні чимало нагод вирівняти і навіть виграти цей метч, одначе стрілова індолєнція та незарадність напасників, зокрема Скоценя ІІ. і Матоцького, псували навіть найдогідніші ситуації.

Про суддю п. Саварина не можна сказати, щоб він не вживав „політичних метод", гальмуючи кожну агресивнішу спробу нападу України уроєними офсайдами.

Видців, не зважаючи на фатальну погоду, поверх 3.000.

ОКРУЖНА ЛІГА.

Львів. ЧОРНІ — ЛЕХІЯ 1:1 (1:0)

Чорні стратили до Лехії один цінний пункт, який може на весну заважити в добутті мистецтва. Цей метч відбувся в жахливих теренових умовинах, бо грище Лехії було по снігу й дощі правдивим багном. Ворота для Чорних здобув Адамович, для Лехії вирівняв з карного Козак. Суддював п. Мельник.

Дрогобич. ПОГОНЬ (Стрий) — ЮНАК 3:0 (1:0).

Останній метч за мистецтво Окружної Ліги відбувся підчас сильної сніговії і закінчився заслуженою перемогою стрийської дружини, яка краще почувалася на розмоклому грищі. Юнак заграв свій найслабший метч у сезоні. Перші хвилини гри зовсім не заповідали програної Юнака, який переводив доволі небезпечні акції. Одначе згодом, коли Погонь освоїлася з тереном, осягнула вона повну перевагу. Перші ворота здобула Погонь зі стрілу Валіцького у 41. хв. Після перерви той сам грач підвищив вислід у 35. хв. до 2:0. В 40. хв. устійнив вислід метчу Париляк. Суддював п. Шиба. Видців 1000.

Ярослав. ОГНІСКО — ПОГОНЬ І. Б. 6:0 (3:0).

Погонь І. Б. виступила до цих змагань у сильно ослабленому складі, бо її найкращі грачі-юніори брали участь у метчу за мистецтво Польщі у Варшаві. Ворота для Огніска здобули: Брандес 3, Ліпінський 2 і Міхалік. Суддював п. Пшибильський.

Перемишль. РКС — ЧУВАЙ 1:0 (1:0).

РКС має щастя до Перемишля, бо вивозить звідти уже в цьому сезоні вдруге 2 пункти. Ворота для РКС-у здобув уже в 13. хв. Городиський. РКС виграв заслужено, бо краще почувався на розмоклому грищі від господарів. Проте Чувай мав чимало нагод вирівняти і навіть виграти, зокрема в другій половині, коли Чувай звільнився з переваги РКС-у і просто облягав ворота робітничої дружини. Суддював п. Бжуховський.

Ряшів. РЕСОВІЯ — ГАСМОНЕЯ 1:0 (0:0).

Одинокі ворота для Ресовії здобув Врубель. Гра була незвичайно гостра і завзята. В першій половині суддя п. Гловач викинув із грища правого оборонця Ресовії.

Львів. ІІ. СОКІЛ — КОРОНА 4:0 (2:0).

Вислід звучить як велика сенсація. Сенсацію викликав усе таки не Сокіл, а радше Корона, що заграла останній свій метч в осінньому сезоні на рівні Ц-кляси. Аж дивно стає, як така дружина могла призбирати в Окружній Лізі аж 8 пунктів. ІІ. Сокіл грав доволі добре в нападі, позатим небагато був ліпший від свого партнера. Ворота для Сокола здобули: Вельгош, Добровольський і Пальді (2). Суддював п. Равх.

ТАБЕЛЯ ОКРУЖНОЇ ЛІГИ.

1)	Польонія	13	21	28:17
2)	Чорні	13	18	37:13
3)	Україна	13	16	26:21
4)	Ресовія	13	16	28:24
5)	Огніско	13	15	31:24
6)	Р. К. С.	13	15	15:12
7)	Гасмонея	13	14	18:13
8)	Лехія	13	13	37:30
9)	Погонь (Стр.)	13	13	22:19
10)	Чувай	13	10	19:25
11)	Погонь І. Б.	13	9	20:35
12)	Корона	13	8	22:43
13)	Юнак	13	7	22:35
14)	Другий Сокул	13	7	14:27

ДЕРЖАВНА ЛІГА.

Краків: ВИСЛА — АКС. 5:2 (1:0).

Останній метч за мистецтво Державної Ліги був уже тільки звичайною формальністю, бож ніхто не не міг думати про те, щоб АКС міг був виграти найменше 10:0 і змінити уклад табелі. Метч відбувся на такім засніженім грищі, що сніг треба було змітати. Та й це небагато помогло. Ворота для Висли здобули: Артур 2, Лико, Огродзінський і Габовський, для АКС Восталь і Пйонтек з карного. Суддював п. Курек зі Львова.

ТАБЕЛЯ ДЕРЖАВНОЇ ЛІГИ.

1.	Краковія	18	26:10	[illegible]
2)	А. К. С.	18	24:12	[illegible]
3.	Рух	18	23:13	[illegible]
4.	Варта	18	20:16	[illegible]
5.	Висла	18	19:17	[illegible]
6.	Погонь	18	19:17	[illegible]
7.	Варшавянка	18	18:18	[illegible]
8.	Л. К. С.	18	16:20	[illegible]
9.	Гарбарня	18	15:21	[illegible]
10.	Домб	18	0:36	0:54

ПЕРШИЙ УДАТНИЙ ВИСТУП ДНІСТРА В А-КЛЯСІ.

Борислав, 14. XI. Дністер (Самбір) — Тур 4:2 (4:2).

Першим своїм виступом в А-клясі дрогобицької підокруги доказав Дністер, що йому слушно належався звано. Виграти на бориславськім грищі з Туром нелегка річ, тимбільше новикові, який до перших змагань виступає завжди з деякою тремою. Проте Дністер виграв зовсім заслужено, виказуючи в грі перевагу над своїм противником майже ввесь час. Метч відбувся при несприятливих умовинах, на грищі розмоклім від снігу. До цих несприятливих умовин долучилася ще й брутальна гра противника, якому рішучо не всмак було програвати на власному грищі і при власній публиці, якої зібралося, не зважаючи на погоду, дуже багато. Дністер грав зовсім добре, амбітно і з волею перемогти. Найкращими грачами української дружини були: правий помічник і лівий крайник. Та й інші грачі виконали вислід свої завдання, зокрема добре грав самбірський напад.

Ворота для Дністра здобув Ванівський 2, Глухий І. і Глухий ІІ. по одних воротах. Суддював п. Грабовський.

Цей перший повновартісний успіх нашої дружини повинен стати якнайбільшою заохотою до дальшої витревалої праці і до дальших якнайкращих успіхів.

До цих змагань виступив Дністер у такому складі: Білинський; Ленчинський, Савчук; Боговіс, Крав..., Коблинський; Колодій, Глухий ІІ., Ванівський, Глухий І. і Маланій.

МИСТЕЦТВА ЮНІОНІВ ПОЛЬЩІ.

ВАРШАВА. ВИСЛА (Краків) — ПОГОНЬ (Львів) 1:0 (1:0).

Вирішні ворота для Висли здобув Обтулович. Висла була ліпшою дружиною, швидша і більш рівномірна від Погоні.

ВАРШАВА: ШЛЕСЬК — КРАКІВ 5:1 (2:0).

МЕТЧ ЗА ЧАШУ ПОЛЬЩІ.

В шлеській дружині дуже добре грав напад. Ворота для Шлеська здобув Вехочек 2, Цебуля 2 і ..., для Кракова Коханський.

ЗАКОРДОННІ ВИСЛІДИ.

ЧЕСЬКА ДЕРЖАВНА ЛІГА.

Прага: **Славія — Вікторія Пльзно 7:0 (4:0).** Братислава: **Братислава — Пардубиці 3:0 (1:0).** Пльзно: **Спарта — Пльзно 4:1 (2:1).** Кладно: **Кладно — Вікторія Жіжков 4:0 (1:0).** Мор. Острава: **Жіденіце — Шлеськ Острава 4:1 (2:0). Наход: — Простейов 1:1 (1:0).**

Після цих змагань стан табелі такий:

1)	Спарта	10	17	29:11
2)	Славія	10	11	24:11
3)	Кладно	9	11	18:11
4)	Жіденіце	10	11	22:12
5)	Братислава	10	11	21:19
6)	Вікторія Жіжков	10	10	10:15
7)	Пардубиці	9	9	14:19
8)	Пльзно	10	9	22:29
9)	Простейов	10	8	18:28
10)	Вікторія Пльзно	10	7	17:24
11)	Наход	10	7	18:29
12)	Шл. Острава	10	7	18:27

АВСТРІЙСЬКА ЛІГА.

Спортклюб — Австрія 3:2 (1:1). Вакер — Вієнна 1:1 (1:0). Рапід — Сіммерінг 5:1 (3:0). Ф. А. Ц. — Адміра 1:1 (1:1). Він — Фльорідсдорфер (3:2 (3:-).

Після цих вислідів стан табелі такий:

1)	Рапід	9	15	28:11
2)	Вакер	9	11	24:14
3)	Австрія	9	11	10:15
4)	Вієнна	9	10	21:14
5)	Спортклюб	8	10	22:17
6)	Він	9	9	28:26
7)	Адміра	9	8	22:22
8)	Фльорідсдорфер	8	6	16:18
9)	Фаворітнер	9	5	14:35
10)	Сіммерінг	9	5	16:35

ЗА ЧАШУ ШВЕЦІЇ.

Будапешт: **МАДЯРЩИНА — ШВАЙЦАРІЯ 2:0 (1:0).** Ворота стріляли: д-р Шароші і Тольді.

СПОРТОВІ НОВИНИ

Коціян, молодий студент, наш земляк родом з Бріднинни добув на метчу Ф. Ц. Він — Сімерінг 1 Відні (5:2) усіх пять воріт для Ф. Ц. Він.

З польської преси.

Маятник пересунувся на ліво.

У звязку з авдієнцією польських соціялістів у президента виленське „Слово" з 14. ц. м у статті п. н. „Маятник пересунувся на ліво" пише між іншим ось-що:

Візита П. П. С. на Замку, вперше від 1929. р., викликала очевидно сильне враження у політичних колах Варшави. Чи це оферта співпраці? Без сумніву так. Зрештою П. П. С. не складає її перший раз. Лише дотепер, за життя бл. п. Стпічинського, зверталася під іншою адресою, так само як і людовці. Вистане пригадати рішення радомського конгресу, на якому присвячено стільки місця армії і Новосільці. Від того часу повстав О. З. Н. з виразно протижидівським напрямком і зі щораз більше поглибленим націоналізмом створивши „Звйонзек Млодей Польскі". Відношення марш. Сьміґлого-Ридза не викликує вже сумніву, бо підтримав його цілим своїм авторитетом. Отже соціялісти рішили звернутися до тих дверей, до яких дотепер не стукали. Факт, що їх приняли, є для них сатисфакцією. Хочуть бачити в тому надію на майбутнє. До своїх дотеперішніх домагань докидають перекреслення не лише „Звйонзку Млодей Польскі", але й О. З. Н. Годі інакше зрозуміти натяк щодо здогадної участи армії в політиці.

Президент Мосціцький — читаємо далі — вислухав делегацію і дав їй до зрозуміння, що еволюція внутрішніх відносин у Польщі дає підставу спокійно оцінювати майбутнє.

Політичні сфери застановляються над тим, який вплив можуть мати випадки останніх днів на розвиток внутрішнього положення. Вказують при тому на прояви і факти, що доказували би, що маятник режіму перехилився на ліво. Початком для цього руху були перші концесії полк. Коца для демократично-лівої опозиції леґіоністів-пеовяків. Опісля прийшла стаття Медзінського з нападом на Дмовського, що була без сумніву реакцією на становище „Стронніцтва Народового" супроти 11. листопада. Пізніше відкликання Мусьола і вкінці авдієнція П. П. С. у пана президента. Кажуть, що обсада — за кілька днів — влади О. З. Н. не буде дразнити лівиці.

Без сумніву — кінчить „Слово" — такий хід подій змінить положення групи лівих міністрів і вплине підбадьорюючо на появу в соймі проєкту нової виборчої ординації.

—o—

„Ігноранція чи провокація".

В офіціяльному берлінському щоденнику „Фелькішер Беобахтер" з 12. ц. м., на сторінці: „Німецька закордонна політика і світ", появилась широка стаття п. н. „Політична доля України". Стаття чисто інформаційна, добра і правильна, подає у найзагальнішому прорізі історичний огляд України, при чому трохи ширше з'ясовується на періоді українських визвольних з'їсть, головно на Наддніпрянщині. Стаття кінчиться дуже гарним покликом до світа звертати більше уваги на українську проблему, як важливу проблему Сходу Европи та слушно відмічує знаменний факт, що найголосніші західно європейські оборонці демократії промовчують жахливе положення українського народу в Совітах.

Ця стаття не сподобалась якомусь полякові у Берліні, який моментально вшкварив велику „репліку" до „ІКЦ", що в свою чергу відразу її на почесному місці помістила, виходячи зі своєї старої засади, що без огляду на публіцистичний рівень і зміст, треба містити все, що звертається проти українців. Стаття „ІКЦ" з 15. ц. м. зоветься „Німецькі поправки до історії України" і в субтитулі має: „Ігноранція чи провокація?" І саме цей субтитул знаменито підходить, як характеристика того берлінського допису „ІКЦ".

Найбільш обурює ікацового „історика" з Берліна, що в статті говориться про історію України тоді, „коли ще не було назви українців" (княжа доба) та що упадок Галицько-Волинської Держави представлений у німецькій статті, як перший поділ українських земель! Словом, „історик" з „ІКЦ" має ті самі термінольоґічні поготи, що мав їх Іловайський чи інший російський чорносотенець, який ад узум російської політики накручував назву „Русь" під знаменник Росії. Про ревізію тієї старорежімної російської історичної теорії всією новочасною европейською історіографією та історіософією — дописувач „ІКЦ" не має зеленого поняття. Як він орієнтується в історії України та її визначних історичних постаттях і взагалі, які його погляди напр. на козаччину та історичну Гетьманщину — свідчить про це така квітка, як називання Богдана Хмельницького „зрадником і ребеліянтом"!! Ігноранція чи провокація?!

Англьо-голяндський військовий договір.

„Сандей Таймс" потверджує вістку, що Анґлія та Голяндія заключили військовий договір у справі взаємної охорони їхніх далекосхідних володінь. Йде тут у першу чергу про забезпеку Голяндської Індії перед евантуальним японським наїздом. Як підкреслює „Сандей Таймс", Анґлії йде про те, щоби шлях зі Сінгапуру до Австралії не попав під контролю ворожої держави.

Домагаються повної польонізації шкіл.

ЗІЗД Т. Ш. Л. У ЛЬВОВІ.

В суботу і в неділю, 13 і 14. ц. м. відбувався у Львові зізд „Товариства Школи Людовей", що в останніх роках повело широку польонізаційну акцію на українських землях у Польщі. З проголошених звітів у львівській польській пресі виходить, що Т. Ш. Л. заснувало у звітовому р. 22 нові кола і підготовило відкриття 56 „кол". Число півкольоній зросло до 1019, в яких виховувалося 37.800 дітей. Т. Ш. Л. почало будову 17 нових „людових домів" і збільшило число книжок у своїх бібліотеках на 30.000 томів. Зростає постійно число читалень, відчитів, гутірок, театральних вистав та національних свят. До цього активного біляну слід додати зріст передшкіль, бурс та фахових шкіл. У 44-ох захоронках і передшкілях було у звітовому році 1.993 дітей. Число фахових середніх шкіл зросло до 14. В останньому часі Т. Ш. Л. почало організувати курси для вишколу купців.

Заступник голови д-р Ума виголосив довший реферат п. н.: „Культурні потреби Сх. Галичини". Запевняв, що наладнання польсько-українських взаємин можливе лише на основі останньої заяви секретаріяту порозуміння польських суспільних організацій. Польсько-українські відносини — говорив референт — загнень більше з українського боку, ніж з польського. Домагався, щоби державна влада заборонила хрестити у церквах ті діти з мішаних подруж, які повинні бути хрещені в костелах. Поляки мають тепер 600 костелів та каплиць у Сх. Галичині і будують понад 40 нових костелів і каплиць. Радив збільшити число римо-католицьких священиків, які ведуть оживлену діяльність між поляками та створити римо-католицькі епископства у Станиславові і Тернополі. Юліянський календар — на його думку — слід скасувати тому, бо таким чином зменшиться площина конфліктів між польським та українським населенням. Далі домагався, щоби кожна школа була навіть з духа польською і викладовою мовою була лише польська мова. Радив звільняти дітей селян від шкільних оплат і давати їм приміщення в бурсах, щоби таким чином збільшити фреквенцію сільської молоді в середніх школах. Признав, що у Сх. Галичині понад 50 прц. польського населення вживає української мови, замісць польської. Тому накликував, щоби поляки дбали про чистоту польської мови, спольщили „поперекручувані" прізвища людей і місцевостей. В кожному воєвідстві — радив — оснувати сільський університет що виховував би кадри інструкторів до ведення організаційної і культурно-суспільної праці між польським населенням. Крім того мандрівні учителі-інструктори повинні звон'кувватися кожною польською родиною по наших селах. Тоді зросте національне самочуття та відпірність на чужі впливи. Радив закупити радіоапарати для кожної світлиці Т. Ш. Л., щоби пожвавити культурну працю між польським населенням. Тепер понад 450 польських світлиць Т. Ш. Л. мають уже радіоапарати. Підкреслив, що власний шматок землі є зматеріялізованим символом батьківщини. Тому чим більше поляків зляжеться з тією землею, тим численніші будуть ряди готових оборонців до найбільшої посвяти. Свій реферат закінчив д-р Ума покликом до польської інтеліґенції вільних професій, щоб осідала в менших містах і змінила активність решти польської інтеліґенції, що складається з державних і самоуправних урядовців.

Зізд приняв низку резолюцій у справі закладання нових польських приватних шкіл Т. Ш. Л. і поширення ідеї Т. Ш. Л. у найширших верствах польського громадянства; доставки кожному полякові доброї книжки; підтримки самоуправою бібліотечної акції Т. Ш. Л.; зміцнення культурно-освітньої акції між поляками в Галичині, організації дискусійних вечорів з ділянки культури, освіти, суспільних справ і т. п.

Слід згадати, що на зїзді були представники влади (віцевоєвода Хмелевський) війська (полк. Фіялковський), шкільництва (куратор Купчинський), през. д-р Ст. Островський і т. п. Наради зїзду відкрив в авлі університету голова Т. Ш. Л. д-р Вітолд Островський, привітавши понад 400 делеґатів та гостей.

Наше громадянство повинно добре призадуматися над цією польонізаційною акцією українських земель, що її переводить Т. Ш. Л. послідовно та з щораз то більшим розмахом. Крайня пора і нам сконсолідуватися та взятися негайно до важкої муравлиної праці.

—o—

З життя наших установ.

ЗАГАЛЬНІ ЗБОРИ Т-ВА „МОЛОДА ГРОМАДА".

В неділю 14. ц. м. відбулись у власній домівці у Львові Загальні Збори Молодої Громади при участи кількадесяти членів. Збори відкрив голова Т-ва дир. Ю. Шепарович, згадуючи память померших членів Т-ва, яку присутні вшанували повстанням із місць. З виголошених звітів найцікавіша була звістка про перенесення Музею воєнно-історичних памяток, для якого так значно заслужилось Т-во, до нової домівки в будинку УКТОДІ та що той музей буде швидко відкритий для публики. Його кустошем є д-р І. Карпинець.

У дискусії порушено низку справ, м. і справу свята Крут: висловлено погляд, щоб не виганжувати фірми Т-ва там, де можуть виникнути спори між ріжними групами української молоді.

Вибрано нову Раду у такому складі: Головою Т-ва, якого вибирано оркемо, вибрали дир. інж. А. Палія. Заступником голови став ред. О. Навроцький, а членами Ради: інж. А. Мельник, ред. Р. Купчинський, д-р Л. Макарушка, П. Бекесевич та Я. Гладкий. Членами Контрольної Комісії вибрані: дир. Ю. Шепарович, дир. П. Постолюк і дир. С. Волошиновський. До Ради Т-ва кооптовані: д-р І. Рудницький, дир. Я. Скопляк, М. Бонковський, ред. В. Бачинський і Н. Струк.

Молода Громада вже через свій особовий склад втішається в українському громадянстві великою повагою. Вона має теж можливості впливати на неодну справу ширшого громадського характеру. Нинішній складний момент внутрішнього українського розпорошення може вимагати від такого Т-ва благодатного впливу. Тому бажаємо новому голові і цілій новій Раді якнайбільше успіхів у їх діяльности.

ЗАГАЛЬНІ ЗБОРИ СУПРОМУ.

В неділю 14-го ц. м. відбулися в малій салі Муз. Т-ва ім. Лисенка у Львові чергові Загальні Збори Союзу Українських Професійних Музик. Збори, яким головував дир. Василь Барвінський, ушанували повстанням з місць память Миколи Лисенка і Віктора Матюка, роковини смерти яких припадають на цей рік, після чого почалися звіти з поодиноких секцій. Найбільшу діяльність виказала секція композиторська, найменшу — секція утилітарна.

Заг. Збори признали абсолютор'ю уступаючій Раді Союзу, після чого вив'язалась довша дискусія над актуальними справами Супрому.

Промовці обговорювали кинену ініціятиву: влаштовувати конкурси для молодих виконавців, співаків та інструменталістів, підчеркували конечну потребу створити постійне нотне видавництво та прямувати до оснування Української Фільгармонії, дискутували над справами українських радієвих авдицій тощо. Зокрема Збори підчеркнули велике значіння, яке має музичний журнал „Українська Музика“ та висловили подяку її редакторові д-рові Лисьвої. Врешті Заг. Збори рішили надати почесне членство Супрому пяністці Любці Колессі.

До нової Ради Супрому ввійшли: В. Барвінський (голова), Р. Савицький, д-р В. Витвицький, М. Колесса, Н. Біленька-Лаврівська й інші

ЛИСТОПАДОВІ РОКОВИНИ.

ЛИСТОПАДОВІ ДНІ В РОГАТИНІ.

Як кожного року, так і цього, листопадові дні відсвяткувало рогатинське громадянство гідно й святочно. В дні 31. жовтня, в міській парохіяльній церкві відправив парох о. Т. Кудрик при величезному здвизі народу, панахиду за Поляглих. Співав панахиду читальняний хор. Ясно освітлену таблицю, присвячену памяти героїв і вмуровану в церкві прибрали квітами та вінками.

В дні 1. листопада відправив парох о. Т. Кудрик торжественне богослуження в намірі українського народу, виголосив патріотичну промову і перевів збірку на інвалідів. По Службі Божій майже всі громадяни, пішли з церкви на міський цвинтар на Стрілецьку Могилу, і зложили на ній вінець. Цілий день на стрілецькій могилі горіли вічні вогні.

Заходами Філії Охорони Воєнних Могил відбувся в салі Українбанку 8. п. м. концерт в честь Поляглим, при вщерть виповненій салі рогатинською інтелігенцією і молоддю. Промову присвячену Памяти Поляглих і їх культові в ріжних народів та в нас, виголосив о. І. Щербанюк, парох Вербиловець. Спомини з перших листопадових днів 1918 р. у Рогатині цікаво розказав учасник цих подій І. Поритко дир. О. С. К. Промову і спомини переплітали дібрані вязанки стрілецьких пісень та деклямацію п. Глухого. Саля, зокрема сцена були гарно прибрані портретами полк. Вітовського, Отамана С. Петлюри та ген. О. Павленка і жовто-блакитними прапорами. Концерт, хоч скромний своєю програмою, залишив сильне враження на присутніх.

ВОЩАНЦІ, ПОВ. РУДКИ.

В цім році відсвяткувала наша громада вперше Листопадові Роковини. Дня 1. листопада ціле село святкувало. В год. 9. у намірені українського народу відспівав торжественну Службу Божу місцевий парох о. Микола Бень. По Службі Божій була панахида, на якій виголосив проповідь о. парох. Підчас проповіді вірні плакали. Церква була переповнена. На українських інвалідів зложили люди 8 зол. Опісля відбулася в читальняній салі академія, на якій реферат виголосив о. Микола Бень. По відспіванні „Гей, у лузі“ та національного гимну учасники розійшлися домів. Постановлено святкувати 1. листопада врочисто рік-річно.

ПЕРШИЙ ЛИСТОПАД У БЕРЛІНІ.

Українська Громада в Німеччині подбала про відправлення на згадку 1. листопада 1918 р Служби Божої та панахиди за душі поляглих за волю Батьківщини. Панахиду і Службу Божу відправив греко-католицький парох Німеччини, о. прапат д-р П. Вергун у каплиці при Пфальцбурґерштрассе.

Добути оборотові засоби.

Нині, коли наше господарське життя ввійшло на нові шляхи, коли майже кожний день приносить нам радісні вістки про підсилення продукції і зменшення безробіття, перед кожним, хто бажає використати знамениту конюнктуру стає питання: як добути або побільшити оборотові засоби, щоб дістати добрі висліди?

Засоби є ріжні, одначе ніодин із них не виключає іншого: старатися виграти на клясовій льотерії В найближчий четвер починається тягнення другої кляси сорокової льотерії, з головною виграю сто тисяч золотих. Отже на кожну чвертку можна буде виграти начисто двацять тисяч золотих. Інші вигри можуть нам принести на чвертку пятнацять, десять, шість, три тисячі золотих нетто, а кожна з цих квот, якби її навіть ще більше поділити, це поважний „застрик“ готівки для підприємчивої людини.

Тільки не забудьмо відновити льос, бо, як згадували ми вище, тягнення починається в четвер.

Німеччина заґарантує ненарушність і невтральність Швайцарії

У Берліні появились поголоски, що німецький уряд хоче зложити заяву ґарантії ненарушности й невтральности Швайцарії, подібну до тої, яку він дав недавно Бельгії. Ніяких урядових вісток у цій справі нема.

—o—

Чи Льорд Галіфакс поїде до Берліна?

Мін. Іден і прем. Чемберлен відбули довгу нараду з льордом Галіфаксом у справі подорожі цього останнього до Берліна.

Розійшлись були вістки, що Гітлер під впливом мін. Ґебельса не бажає собі візити Галіфакса. Тимчасом „Таймс“ інспірований урядовими колами, стверджує, що Галіфакс таки не відложив своєї поїздки. Рівнобіжно британський уряд не вестиме ніяких розмов з Італією

ЗАВЗЯТІ БОЇ У ПІВНІЧНОМУ КИТАЮ.

Китайська телеграфічна агенція повідомляє, що на північ від Жовтої ріки, на лінії Тієнтсін-Пукав ідуть завзяті бої. Японці заняли Кучен та зблизилися до Жовтої ріки у Тсіян

СУЧОВ У РУЇНАХ

Райтер повідомляє: За минулу добу на Сучов упало 700 стрілен японської важкої артилерії, тому ціле місто тепер у руїнах. Телефонічна сполука з Нанкіном перервана.

НАСЕЛЕННЯ НАНКІНУ ВТІКАЄ.

Китайський уряд рішений боронити Нанкіну та покищо не покидає його. Зате населення почало вже масово втікати зі столиці.

АРЕШТУЮТЬ ЖИДІВСЬКИХ ДІЯЧІВ.

Велике враження викликало нині в цілій Палестині арештування 30-ох провідників жидівської партії ревізіоністів, м. ін. сина голови партії Жаботинського. Їх замкнули в концентраційному таборі.

Минулої ночі вибухло в Єрусалимі та в Яфі кілька бомб. Покищо невідомо, чи великі шкоди.

ЕСПАНІЯ — МОНАРХІЄЮ?

Стефані приносить за „Дейлі Геральд“ вістку, що дипльоматичний представник уряду з Бурґосу у Льондоні кн. Альба має почати переговори з британським урядом у справі реставрації еспанської монархії. Королем став би Хуан Бурбон, син Альфонса XIII

—o—

З польських справ.

П. П. С. ДОМАГАЄТЬСЯ НОВИХ ВИБОРІВ.

По дводенних нарадах Начальна Рада ППС приняла низку політичних резолюцій. Отже Начальна Рада приняла до відома розпорядок центрального виконавчого комітету у справі масової акції за розвязанням парляменту і розписанням нових виборів на основі пятиприкметникового права. Начальна Рада солідаризується всеціло з домаганнями, поданими у меморіялі до президента Польщі, який передали діячі ППС підчас авдієнції на Замку. Начальна Рада стверджує необхідність ужити всіх засобів, щоби якнайше приспішити вибори. Підкресливши своє безоглядне вороже становище до фашизму Н. Рада заявила, що підтримає кожне зусилля у справі зміцнення збройного поготівля Польщі та її армії.

ЗА СОЦІЯЛІСТАМИ ПІДУТЬ ЛЮДОВЦІ ДО ПРЕЗИДЕНТА.

Виленське „Слово“ пише, що представники „Стронніцтва Людового“ рішили піти на Замок. Крім розмов на тему про політичне положення в Польщі людовці висунуть мабуть справу Вітоса і може навіть справу ліквідації політичної еміграції. В останньому часі члени „Демократичного Клюбу“ розвинули велику пропаганду за поворотом Вітоса.

КОМПРОМІС З УЧИТЕЛЯМИ.

Новий куратор З. Н. П. Северин Мацішевський є мужем довіря мін. Свентославського Виленське „Слово“ пригадує, що ще перед двома тижнями мін. Свентославський у розмові з учителями оцінював куратора Мусьола як незайманну особу. Димісію куратора Мусьола називає „Слово“ успіхом мін. Свентославського і заповідженням компромісу з опозиційними елементами З. Н. П.

—o—

З відчитової салі.

Академічні Вечори Богословського Наукового Т-ва: О. д-р Василь Лаба: „Ісус Христос у світлі новітньої ліберальної, зокрема соціялістичної критики“.

В неділю 14. ц. м. відбувся в салі „Української Бесіди“ у Львові перший інавгураційний виклад із циклю Академічних Вечорів, уладжуваних Богословським Науковим Товариством. Вечір відкрив о. мітрат д-р Й. Сліпий, голова БНТ, короткою промовою, в якій підкреслив потребу і завдання Акад. Вечорів.

З черги о. д-р В. Лаба виголосив цікавий виклад на подану вище тему. О. прелеґент зачав від запиту Ісуса Христа до апостолів: За кого Мене мають люди? — і перейшов по черзі відповіді, які давали люди в ріжних часах І так зясував концепції ґностиків египетського й сирійського напрямку, монархіянців, відтак перейшов до раціоналістів з 18. ст. і соціялістів з 19. ст. Виказав безпідставність атеїстів і доказав переконуюче історичність Особи Спасителя. Гарно виголошений з памяти, глибокий змістом виклад о. д-ра В. Лаби дав слухачам субстрат до поважних роздумувань.

По викладі відбулася річева дискусія, в якій промовляли: о. д-р Г. Костельник, д-р К. Чехович, о. д-р М. Конрад і вкінці о. мітрат Й. Сліпий, який замкнув цей Акад. Вечір, дякуючи о. прелеґентові та приявним за участь.

Черговий виклад з циклю Акад. Вечорів виголосить д-р І. Копач п. н. „Етика й політика“ в неділю 21. ц. м. в год. 18. в салі „Української Бесіди“.

Тисячі вмирають від пиття, заки один помре від спраги.

Справа дир. М. Творидла.

Інж. М. Творидло двічі скаржив до суду редактора „Нового Села" п. В. Воробця, який у своїму органі витягнув справу арештування інж. М. Творидла з 1919 р., з часів української влади, в той спосіб, що могло здаватись, немов на минувшині інж. М. Творидла тяжить прикра пляма. Перший процес п. В. Воробець програв і ми про це своечасно повідомляли. З другої розправи ми не передавали вже звіту, бо 1) до присуду тоді не дійшло, 2) стоїмо на становищі, що судова саля це не дуже відповідний терен до порахунків між українцями, що сягають часів української державности. Тимчасом справа закутеківувалась постільки, що останній „Громадський Голос" з 12. ц. м. представив справу в такий спосіб, що — мовляв — „на пропозицію судді наступила згода і справу уморено, бо дир. Творидло відкликав скаргу". В імя правди слід ствердити, що дир. М. Творидло відкликав свою скаргу аж тоді, коли обвинувачений відкликав закиди, піднесені в інкримінованій статті. Почуваємо себе до обовязку зазначити це, бо дир. М. Творидло займає надто поважне становище в українській кооперації, як один із директорів Центросоюзу, та в ріжних українських установах, щоб можна було легкодушно кидати на нього такі важкі підозріння.

—o—

Новинки.

— **Найсолідніші футра тільки у Юліяна Глушевського**, Львів, пл. Капітульна 3. І., телефон 254—46.

— **Українська Порадня Матерей** просить Вп. Пані дарувати переношену дитячу одіж для діточок у віці від 1—4-х літ як зимову поміч. Річи слати до Порадні, вул. Ходоровського 15.

— **„Право й етика"**, виклад проф. д-ра Старосольського в Т-ві ім. П. Могили. Саля „Української Бесіди", середа 17. ц. м., год. 18, вступ вільний.

— **Сходини Делегатури С. У. А.** відбудуться в четвер 18. листопада ц. р. в год. 7. вечером, у домівці Т-ва „Відродження" при вул. Чарнецького ч. 26. (партер), на яких виголосить інавгураційний виклад адв. д-р Володимир Старосольський.

— **Зміни у державній адміністрації у Львові.** Львівського городського віцестаросту й начальника політично-суспільного відділу радника Ізидора Бехметюка перенесено на становище управителя суспільно-політичного відділу львівського воєвідського уряду; на його місце приходить м-р Станислав Біліньский як начальник політично-суспільного відділу староства та д-р Юліян Дембовський (дотеперішній повітовий віцестароста) як городський віцестароста.

— **Українське т-во „Єдність" у Празі** в порозумінні з Т-вом українських інжинірів у ЧСР. влаштовує цикль сходин зі споминами з останніх наших визвольних змагань. Перші такі сходини відбудуться в суботу 20. ц. м. в Народнім Домі на Сміхові зі споминами дир. Секретаря. На тих споминах п. І. Рибак, голова „Єдности", поділиться зі своїми враженнями з поїздок до Львова.

— **Україна на філятелістичній виставі.** У Братиславі відбулася в днях 24. жовтня — 2. ц. м. широко зорганізована, з участю міністра пошт і з допомогою уряду Філятелістична чехословацька вистава. Україна була заступлена двома збірками Л. Лішки із Праги (срібна медаля) та Е. Вирового із Праги, що виставляв поза конкурсом, бо був запрошений до жюрі вистави. У. Т.

— **Кара за протижидівську агітацію.** Перед старостинським судом у Львові відповідав студент політехніки, Стан. Командовський, який на вул. Академічній кричав проти жидів, агітуючи, щоб не купувати у жидів. Командовського засуджено на 80 зл. грини або 16 днів арешту.

— **Львівська хроніка.** Функціонарі IV. поліційного комісаріяту перевели в ночі обляву в цілому районі і придержали 10 осіб під закидом ріжних проступків. — В городі біля палати кн. Сапегів при вул. Коперника знайшли при земних роботах людський кістяк. — На вул. Тарночського якийсь молодик вирвав Софії Лоньцькій ручну торбину з грішми і втік.

— **Самохід перевернувся в рів.** На шосі Краків-Прошовіце мехівського повіту, пасажирський самохід наїхав на телефонічний стовп, наслідком чого стовп заломився і самохід з сімома пасажирами перевернувся в рів. Помічник шофера Ян Гугульський із Кракова погиб на місці, а пасажири потовклися. Шофера Ст. Худзіка арештовано.

З ріжних пригод.

Пан Панас Крутивертипорох, асесор в одній поважній установі ніколи в життї не обійшовся без пригоди. Сума тих пригод склалася на те, що він почав вірити в „пеха" з яким народився. Той пех не дав йому покінчити шкіл, як це мав первісно в намірі, не дав йому одружитись, словом ходив за ним крок за кроком і вдень і в ночі, по хаті і по бюрі.

Трапилось оногді, що п. Панаса запросив його найщиріший друг від шкільної лавки по останні часи на весілля за старосту, бо саме віддавав доньку за вродливого питомця.

Постановив п. асесор не відмовити другові й поїхати на весілля. Довго ломив собі голову, який привезти би дарунок молодим, вкінці постановив купити сервіс з українськими взірцями вишивок. Наслухався від людей, що є в нас склад посудин при вул. Галицькій 5, де є такі сервіси з українськими ріжними вишивками.

Не надумувався довго і купив.

День перед весіллям поїхав до Стрия, звідки мав кіньми їхати далі в підгірське село.

В поїзді розбалакався зі знайомим, вкінці вийшов, поїзд рушив у дальшу дорогу, а пан асесор отямився, що дарунок лишив у вагоні на полиці.

Ходив улицями, гризся, журився, мало не плакав.

Зайшов під „Народню Торговлю" і очам своїм не вірить: за виставою його сервіс!

Вступив до крамниці, став несміливо розпитуватися за сервіс і довідався, що всі крамниці „Народньої Торговлі" в цілому краю мають ці вироби.

Не довго думав, купив новий сервіс, за першим післав телеграму до Дрогобича, сів на підводу і вдоволений пустився в дорогу на весілля...

— **Гімназійний секретар злодієм.** В Раві Руській арештовано секретаря державної гімназії Йосифа Ржонца, гімназійного абсольвента із Самбора. Перед кількома тижнями якийсь опришок ранив його в голову і Ржонца мусів виїхати до львівського шпиталю. Перед виїздом він дістався до канцелярії гімназії та забрав із шафки поверх 200 зл. із фондів батьківського кружка. Підозріння звернулося відразу проти Ржонци. Арештований у Львові призвався до крадежі, причому виявилося, що він має відсидіти кару 8-місячної вязниці за хабарництво, якого допускався, будучи занятим у карному рефераті львівського магістрату.

— **Краєва хроніка.** Гранична сторожа в Лавочному придержала Миколу Михайлюка з Рогатина, при якому знайшла карту з покликанням до військової служби. Михайлюк хотів перейти до Чехословаччини. — Особовий потяг, що їхав із Самбора до Львова, переїхав на смерть коло Любіня Вел. залізничого службовця Василя Гаврилевича. — В Гуті Кришталовій пов. Любачів підчас бійки між парубками згинув Олекса Свірекевич, якого пробив багнетом Іван Черзенюк. — Коли управитель школи в Росохачі (Чортківщина) Франц Мінасович переходив вулицею, хтось до нього стрілив; куля продірявила плащ.

— **Зловживання в державнім лісництві.** В Кутах арештовано Альойза Шишку, практиканта в державному лісництві, що на власну руку продавав селянам дерево з державних лісів і гроші ховав до своєї кишені. Коли зловживання виявилися, старався намовити свідків до фальшивих зізнань.

— **Злодійський підступ.** До мешкання доктора медицини Казимира Добецького при вул. Золотій у Варшаві хтось зателефонував, повідомляючи служницю, що жінку д-ра Добецького переїхало авто та що вона находиться у шпиталі. Зворушена тією вісткою служниця замкнула мешкання на ключ і побігла до шпиталю. Показалося, що вістка була фальшива. Коли служниця вернулась до дому, ствердила, що в часі її неприсутности вломилися до мешкання злодії, які ограбили ціле мешкання.

— **Нафта в Моравії.** В околиці місцевости Сокольніце в південній Моравії відкрито багаті джерела нафтової ропи, які оцінюють на міліон тон. Вартість тих джерел тим більша, що не вимагають глибоких верчень. Одночасно в околиці Зборовіц і Ваценовіц відкрили джерела земного ґазу. Досі Чехословаччина переважно спроваджувала нафту із закордону.

— **Жертви совітського терору.** „Амерікен Меркурі" подає депешу свого совітського кореспондента, яку називає „першою неценсурованою вісткою", що дісталася з Росії від 10 літ. Він стверджує, що впродовж 10-літнього правління Сталіна вивласнено міліон родин кулаків і 5 міліонів осіб. У концентраційних таборах на примусових роботах находиться 2 міліони людей. При самій будові каналу Балтик — Біле Море є занятих 250.000 вязнів. Подібне число вязнів працює тепер при будові нової залізничої лінії на Сибірі. Найбільшим актом Сталінівського терору, який американський кореспондент називає безприміриним в історії, була голодова катастрофа на Україні, північному Кавказі і центральній Азії в 1933. р. Жертвою тієї голодової катастрофи стало 5 міліонів людей. — Для нас ця вістка ніяка новина, але важна остільки, що потверджує факти, які свого часу заперечувала жидівсько-комуністична преса.

— **Корабельні катастрофи.** Британський корабель „Іно", що плив із Брістолю до Антверпії з вантажем металів, затонув недалеко Остенди. Один член залоги втопився, інших 18 вратовано і перевезено до Остенди. — Грецький транспортовець „Дзенихандріс", що плив зі зломом до Ротердаму, затонув. Розбитків числом 29 урятував американський корабель „Свіфт".

— **За світове шахове мистецтво.** Шіснацята шахова партія, розіграна в Ротердамі між д-ром Альохіном і д-ром Еве у змаганні за світове мистецтво, скінчилася ремісово Стан після тієї партії: Альохін має 9 і пів пунктів, Еве 6 і пів. На загальну думку російський мистець має запевнену перемогу.

— **Колишній абісинський цісар бідує.** Як повідомляє англійська преса, колишній абісинський цісар Гайле Селясіе, що осів в Англії, живе майже в нужді і не має навіть за що купити собі опал до свого скромного домика в Баті. Пробує тепер продати свій останній самохід і дім, в якому мешкає. Разом з ним живуть 22 особи, що належать до його родини, або входили у склад його давного почоту. Гараж переробили в останньому часі на мешкання сестрінків Гайле Селясіе Всі вони живуть останками капіталів, не маючи поза тим ніяких доходів.

— **Бензина з дерева.** Два шведські інжинірі, Цедерквіст і Бергштром придумали спосіб продукувати бензину з дерева. В південно-шведській місцевости Шонен будують вже великі фабричні будинки з уладженнями, що з весною 1938. р. позволять продукувати бензину з дерева на велику скалю. Вжиють до цього дерево гіршого роду, всякі відпадки в тартаках і при продукції целюльози, деревного вугля, смоли і т. п. Нема сумніву, що на випадок додатних вислідів така продукція розпічнеться також в інших краях.

—o—

‡ Посмертні згадки.

У Пльзні помер **Микола Тивонюк**, б. стрілець У. Г. А. Покійний походив з Галичини, народився 26. XII. 1897 у селі Базар, пов. Чортків. Дня 6. ц. м. поховали його земляки при великій участи й чеського громадянства. Іменем „Січи" розлучилися з Покійним, як бувшим курінним пільзенської „Січи", її виховник п. Базів та кошовий п. Бойкевич. В. И. П.!

Театри.

Великий Театр:

Вівторок 16. XI. год. 8. веч. „Евген Онєгін" опера.

Середа 17. XI. год. 7.30 веч. „Завтра неділя".

Четвер 18. XI. Генеральна проба.

Театр Ріжнородностей:

Вівторок 16. XI. год. 7.30 веч. „Жабонька".

Середа 17. XI. Генеральна проба.

Четвер 18. XI. год. 7.30 веч. „Цей і той" Ст. Кеджинського, премієра.

Український Нар. Театр ім. І. Тобілевича.

БРОДИ:
16. XI. Шеріка.
17. XI. Ніч під Івана Купала.
18. XI. Довбуш.
З Бродів їде театр на Львів-Левандівку.

Український Народній Театр ім. М. Садовського.

СИНЯВА:
16. XI. Жайворонок.
17. XI. Маруся Богуславка.
18. XI. Гейша.
19. XI. Ніч під Івана Купала.

ЛЕЖАЙСЬК:
20. XI. Хмара.
21. XI. Маруся Богуславка.

Український Національний Хор Дмитра Котка.
16. XI. Краків.
17. XI. Краків (саля Старого Театру).
18. XI. Катовиці.
19. XI. Катовиці (Міський Театр).
20. XI. Королівська Гута.
21. XI. Королівська Гута (саля графа Редена).

КІНА.

АПОЛЬО: „Парада зірок Варшави", „Яносік, ватажок опришків".

АТЛЯНТИК: „Галька" з участю Бандрівської-Турської та Л. Кепури.

ВАНДА: „Білий янгол", „Сьогодні вечером у мене".

ҐРАЖИНА: „Ти, що в Гострій світиш Брамі".

ЕВРОПА: „Іх єто й вона одна" (І. Цурбін).

КАСІНО: „Коли цвітуть бози".

КОПЕРНИК: „Знахор" на осн. повісти Доленги-Мостовича.

МАРУСЕНЬКА: „Дикі стежки", „Все жінчина правда" (Лілі Понс).

МЕТРО: „Кров на морі", „Не дам дитини".

МІРАЖ: „Пасажирка зайцем" із Шерлі Темпль.

МУЗА: „Рожа" на осн. Жеромського.

ПАКС: „Пісня кохання" з Іваном Кепурою.

ПАЛЯС: „Я збрехала" (Смосарська, Бодо).

РАЙ: „Аллагів город" із Марл. Дітріх у природних барвах.

РІЯЛЬТО: „Зустрілись у Парижі".

СВІТ: „Марія Стюарт" і додатки.

СТИЛЕВЕ: „Один поверх вище" і ревія

ТОН: „У сітях розвітки".

УТІХА: „Руки завинили" і рев'я.

ХИМЕРА: „Втеча до щастя" з Марг. Саліван.

ФОТОПЛЯСТІКОН:
(пл. Марійська 5).
„Румунська Рівієра"

ЗАКОРДОННЕ РАДІО.

Вівторок, 16. листопада 1937.

БЕРЛІН 11.15 Веселі мельодії, 19.10 День німецької камер. музики, БІЛГОРОД 18.10 Спів. ресітал, 18.30, 18.45 Нар. пісні, музика, 20.00 Вок. концерт, БУДАПЕШТ 17.30, 18.00 Циг. музика, 18.45 Орх. концерт, 22.30 Скрипка, ВІДЕНЬ 10.50 Солісти, 13.10 Розр. концерт, 17.00 Для дітей, 17.35 Скрипка, 19.40, 20.00 Нар. пісні й танки (трансм. з Лінцу). ДАЙТШЛЯНДЗЕНДЕР 16.00 Оп. музика, 21.15 Камер. концерт, КОШИЦІ 14.00, 18.45 Вістки із Закарпаття, 18.00 В. Машкаринець: Родичі не бийте дітей, 18.20 Оповідання: Свахи, ЛЮКСЕМБУРГ 21.30, 22.00, 23.00, 24.00 „Травіята" оп. Вердія; МІЛЯНО 17.15 Спів, 19.00 Розр. музика, 21.00, 22.00 Комедія, ПРАГА 15.30, 16.30 Орх. концерт, 17.30 Смичк. квартет, 19.15 Концерт військ. орх., РАДІО ПАРІ 18.00 Орх. концерт, 21.15, 22.00 23.00 Театр Уяви, РИМ 17.15 Танк. музика, 20.30 Розр. музика, 21.00, 22.00, 23.00 „Трістан і Ізольда" оп. Р. Вагнера.

Середа, 17. листопада 1937.

БЕРЛІН 15.00 Квінтет, 20.00 Розр. музика; БІЛГОРОД 18.20 Рос. романси, 20.30, 21.00 Гумор; БУДАПЕШТ 16.00, 18.00, 19.00 „Травіята" оп. Вердія; ВІДЕНЬ 15.15 Для дітей, 17.30, 18.00 Сучасна австр. музика, 19.25, 20.00, 21.00 „Альцеста" оп. Глюка; ДАЙТШЛЯНДЗЕНДЕР 18.30 Солісти, 20.30 21.00 Розр. музика; КОШИЦІ 14.00, 18.45 Для Закарпаття; КЕНІГСБЕРГ 20.30, 21.00 „Орфей і Евридика" оп. Глюка; МІЛЯНО 17.15 Форт., 19.00 Розр. концерт, 22.10 Форт.; ПРАГА 16.45 Форт. твори Сметани, 20.55 21.00 Симфонія ч. 4 ц-моль Ферстера, 22.35 Форт. сюїта Борковеца; РАДІО ПАРІ 19.30 Театр Уяви, 20.45 Діяльог, 21.30 22.00 Розр. програма; РИМ 17.15 Симф. концерт, 21.00 „Горностаєвий плащ" ком. оп. Глюка, 21.30, 22.00 Розр. музика; ШТУТГАРТ 19.30, 20.00, 21.00 „Голяндець-скиталець" оп. Вагнера.

ЛЬВІВСЬКЕ РАДІО.

Вівторок, 16. листопада 1937.

6.15—8.00 Ран. авд., 11.15 Для шкіл: У мальованій скрині, 11.40 Пісні, пл., 12.03 Орх. концерт, 13.45 Музика з пл., 14.10 Пучіні „Богема" IV. дія з пл., 14.55 Біржа, 15.00 Польська листопад. поезія, Музика з пл., 15.25 Біжучі вістки, 15.30 Госп. вістки, 15.45 „При ватрані" „Казка про дівчинку та панича заклятого у ведмедя" авд. для дітей з муз., 16.05 Фін.-господ. актуалії, 16.15 Віольончеля, форт., 16.50, 19.50, 20.53 Акт. гутірка, 17.00 Мотоциклем над Атлянтик, 17.15 Історія танку, 17.50 Зубр. 18.00, 18.50 Спорт, 18.10 Три знаки запиту, **18.20 Форт. ресітаь Галі Лагодинської (у програмі: Барвінський, Людкевич, Ревуцький, Косенко)**, 18.40 Будуччина водних шляхів у Східн. Галичині, 18.55 Програма на завтра, 19.00 „Укладаємо сучасну антольогію", літер. вечір, **19.30 Пісні Полісся у супр. форт.**, 20.00 Танк. музика, 20.45 Веч. денник, 21.00 Сильветки композиторів: Евген Панкевич, спів, форт., 22.00 Легка муз., 22.50 Ост. вістки, 23.00 Концерт бажань.

Середа, 17. листопада 1937.

6.15—8.00 Ран. авд.; 11.15 Для шкіл: „Чому Анниця не хотіла зняти хусточки з голови" гутірка для молодших дітей, Вальси та менуети з пл.; 11.40 Саксофон і клярнет, пл., 12.03 Полудн. авд., 13.43 Інформаційна газетка в українській мові; 13.55 Музика з пл.; 14.30 Камер. музика з пл.; у перерві в год. 14.40 Рішення фільм. конкурсу ККО; 14.55 Біржа; 15.00 Листопадова поезія, Музика з пл.; 15.20 Біжучі вістки, 15.30 Госп. вістки; 15.45 Чи пружина має ноги, авд. для старших дітей; 16.00 Куток мови; 16.15 Солісти: сопран, скрипка, форт.; 16.50, 19.50, 20.55 Актуальна гутірка; 17.00 Мілітарна потуга італ. летунства; 17.15 Орх. концерт; 17.50 Льокаторові клопоти; 18.00, 18.50 Спорт; 18.10 Грає С. Ґрамате, пл.; 18.20 II. дія з „Визволення" Виспянського; 18.55 Програма на завтра; 19.00 „На оброю" Ст. Жеромського; 19.20 Люблинські пісні, хор; 19.35 Слідами думки проф. Твардовського: Професор Твардовський і його сучасники; 20.00 Розр. концерт; у перерві в год. 20.20 Куток гумору, 20.45 Веч. денник; 21.00 Шопенівський концерт, симф. орх., форт.; 21.45 Чвертьгодина поезії; 22.00 Танк. музика; 22.50 Ост. вістки; 23.00 Танкова музика з пл.

Радіокутик.

РАДІО ТА ПРОДАВЦІ ҐАЗЕТ У ФРАНЦІЇ.

Союз продавців ґазет звернувся до французької влади з просьбою заборонити подавати пресові комунікати через радіо. Продавці ґазет є думки, що подача комунікатів через радіо гальмує продаж часописів.

ЦЕНЗУРА НАД КОРОТКИМИ ХВИЛЯМИ В НІМЕЧЧИНІ.

У Німеччині буває, що аматори коротких хвиль є наражені на прикрощі при слуханні радія. Крамниці, де продаються короткохвильні апарати, є під контролею, та при купівлі записуються прізвища покупців апаратів. Трапляється, що підчас слухання антигітлерівської станції находить контроля і тоді аматор заборонених хвиль опиниться щойно в вязниці.

ЦІКАВИЙ РАДІОВИЙ ПРОЦЕС.

В маленькому данському містечку наїхало вантажне авто на електричний стовп високого напруження, що викликало ще більше напруження струму. У висліді спалилися лямпи майже всіх приймачів. Власники апаратів зажадали відшкодування від обезпеченевого товариства. Справа опинилася в суді. Буде це без сумніву цікавий процес, бо хоча радієві апарати не мали нічого спільного з самоходовим випадком, проте потерпіли від нього.

ВИСЛІДИ НАВЧАННЯ ЧЕРЕЗ РАДІЮ.

Нещастя може також до чогось придатись. У Шікаго з приводу епідемії дитячого паралїжу примусово замкнено всі школи. 350.000 дітей позбавлено школи. Виховавчий комітет міста Шікаго зорганізував шкільні авдиції, вислідом котрих захоплюються знавці. Завдяки тому Комітет рішив оснувати постійну установу шкільного радія. Назначено вже директора цієї установи.

Авдиції будуть надаватись рівномірно та зорганізують вислідні іспити.

БІРЖА.

ЦІНИ „МАСЛОСОЮЗУ".

Львів, 15. листопада 1937 р.

1 кг. масла десер. бльок. без оп.	3·15 зол.
1 кг. масла бочков. вкл. з опак.	3·20 зол.
1 кг. масла експ. вкл. з опак.	3·20 зол.
молоко . . .	17—18 сот.
яйця (копа)	4·90 зол.

Тенденція на масло звишкова, на молоко і яйця сильна.

ЦІНИ СПОЖИВЧИХ ПРОДУКТІВ ПЕРШОЇ ПОТРЕБИ.

В часі від 8—13. ц. м. плачено у Львові такі ціни за харчеві продукти: булка 4 с., житний 65 проц. хліб 32 с., разовий 27 с., пшенично-житний 42 с., пшенична 30 проц. мука 49, 50 проц. 47 с., 65 проц. 36 с., житна 65 проц. 36 с., 95 проц. 30 с., десерове масло 3.40 зол., кухонне 3 зол., молоко 20 с., сметана 1 зол., сметанка 80 с., сир 60 с., яйце 9 с., ковбаса 1.90 зол., сало 2.20, смалець 2.40, солонина 1.90, цибуля 15 с., каляфіори 20—50 с., шпінак 15—20 с., часник 80 с. — 1 зол., помідори 70—1.20 зол., сушені гриби 10—12 зол., компотові яблока 20—40 с., десерові 50 с. до 1 зол., компотові грушки 50 до 60 с., десерові 80 с. до 1.20 зол., індик 5—7 зол., гуска 2.50—3.70 зол., качка 1.50—2.80 зол., курка 2—3.50 зол.

ОПОВІСТКИ.

Замість квітів на могилу бл. п. Дозі Бодзаруковоі зі Стрия, складають на Українських Інвалідів зол. 10.— Ірина і Роман Клось. — На Фонд допомоги студентській молоді зложив Вол. Помірко, Журомін, зол. 3.—.

НАУКА

ТАНЦІВ вчить старших мистець Іравт Брись, Баторія 28. 2093 1—8

КУПНО - ПРОДАЖ

ГОДИННИКИ Omega, Tissot, Cyma, дешево поручає Фірма Л. Розважевський, Львів, Академічна 2, готель Жоржа. 1962 6—7

ПЕЧІ залізні Ватра, Метеор, Меркур, кухонні виправи, шведські примуси, приладдя, Ренчер, Легіонів 37. 2003 7-15

ПРОДАМ оказійно фортепіян першорядний і піяніно 7¹/₂ доброї марки на догідних умовинах. Робітня фортепіянів, Райковський, Львів, Фридрихів 10. 1839 11-?

УВАГА! Найдешевше купите всяку біжутерію: як шлюбні обручки, папіросниці, годинники, столове накриття і пр. в новововідкритій фірмі: Ф. Домбровський. Львів, вул. Рутовського 4. 1886 13-15

ХЛОПЯЧІ фланелеві сорочки 3.25, підштаники теплі 2.50, фланелеві піжами в ріжних гарних колірах 3.50 та все для дитини поручає „Світ Дитини", Сикстуська 2. 2039 2—?

ДВОПОВЕРХОВА камениця, нова варіжна, город, вільне від податків, ул. Гриховська. Дохід 8.100, ціна 80.000, позичка М. К. О. 45.000, вклад 35.000, продає Торговельна Агенція Мушака, Яківська 72, тел. 244-17. 2089 2—

ФЛЯНЕЛЕВІ ПІЖАМИ в пасн у 12 гатунках, жіночі і мужеські 8.90—13.80. Великі мужеські бонжурки 9.80—16.80, плащі рацні 13.80—16.80. Фабрика білля „Астра", Сикстуська 2. 2040 2—7

ТАДЕЙ ГОРОВІЦ. Львів, Жовківська 71. Телефон ч. 270-11, **Філія вул. На Байки 15.** Фарби, лякери, покости, хемікалії, технічні і господарські артикули, аніліни, олії, смари до машин, приладдя малярське, столярське і ін. 2032 5—

З ПРИЧИНИ виїзду продам добре проперуючий склад опалу. Відомість Сапрянська 62 а. 2092 1—1

ШУКАЮТЬ ПРАЦІ

АДВОКАТСЬКИЙ аплікант з правом субституції, пише на машині, меткий просвітянський організатор, шукає практики за скромною винагородою або за утримання. Зголошення під „Просвітяниц" до „Діла". 2090 2—

РІЖНІ

ХРИСТІЯНСЬКА робітня триkотарська Львів, Ліндого 8 поручає свої трикотарські вироби, як светери ручні і машинові — теж направа всяких трикотарських робіт і т. п. 1997 5—10

БЮРО ПОЛАГОДИ у Варшаві Олени Васильчук, полагоджує всі справи торговельні та дає нформації, заощаджуючи зайву подорож до Варшави. У домівці Бюра постійний сальон-виставка „Гуцулка", що закуповує і приймає в комісову продаж вироби українського народнього мистецтва, промислу (килими, ліжники, вишивки, кераміку й деревляну різьбу). **Варшава, вул. Маршалковська 97 А, м. 2 (тел. 9-83-93).** 1652 24—30

ТІЛЬКИ 5 ЗОЛ. тривка ондуляція з 6-місячною ґарантією. Сальон чесання пань, Сикстуська 8, вхід через браму. 2—

ГОДИННИКИ, обручки, перстені, деревки, накриття, біжутерію поручає найдешевше Вандер, Шайнохи один. — Прецизійна, дешева направа годинників і терії. 1903 3—4

ОГОЛОШЕННЯ.

За редакцію відповідає Олександер Костик. Видає Видавнича Спілка „Діло". В друкарні Вид. Спілки „Діло". Львів, Ринок 10.